

QANUNUN TƏKRARI

KİTABI

GİRİŞ

«*Qanunun Təkrarı*» Kitabı Musa peyğəmbər Moav səhrasında olarkən İsrail xalqına söylədiyi nitqdır. Kitabda yazılan mühüm hadisələr bunlardır: Musa ötən qırx il ərzində baş vermiş hadisələri yada salır. O, xalqı Allaha itaətli və sadıq olmağa çağırır, Allahın onları səhradan necə keçirtdiyini yadda saxlasınlar deyərək xalqa müraciət edir. Musa Müqəddəs Qanunun əsası olan on əmri (5:6-21), həmçinin vəd olunmuş torpaqda İsrail xalqının həyatını istiqamətləndirən qanunları nəzərdən keçirir. O, Allahın kim olduğunu döndənə İsrail xalqının yadına salır.

Musa İsrail xalqına Allahın onlarla bağladığı əhdinin mənasını xatırladır və əhdin şərtlərinə əsasən xalqı Allaha həsr olunmağa çağırır. Allah Musadan sonra Yeşuanı İsrail xalqına rəhbər olmağa çağırır. Musa Allahı mədh edən ilahi qoşub oxuyur və İsrail qəbilələrinə xeyir-dua verdikdən sonra Moavda – İordan çayının şərqində vəfat edir.

Kitabın əsas mövzusu budur: Allah seçdiyi xalqı sevdiyinə görə xilas edir və xeyir-dua verir. Buna görə də İsrail xalqı bunu yadda saxlamalı və xeyir-dualı həyat sürmək üçün Allaha itaət etməlidir. İsa Məsihin ən böyük əmr adlandırdığı əmrin sözləri bu kitabdandır:

«*Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığınla, bütün gücünlə sev*» (6:5).

Kitabın məzmunu:

- 1:1-4:49 Musanın xalqa nidəsi
5:1-26:19 Musa qanunu və əmrləri təkrarlayır
27:1-28:68 Bərəkət və lənət
29:1-30:20 Əhdin yeniləşməsi
31:1-33:29 Musanın son sözləri
34:1-12 Musanın ölümü

Qanunun izahı

1 ¹İordan çayının şərq tərəfində səhrada Paranla Tofel, Lavan, Xaserot və Di-Zahav arasında, Sufun qarşısında olan Arava vadisində Musanın bütün İsraililərə söylədiyi

sözlər bunlar idi: ²Seir dağının yolu ilə getmək üçün Xorevdən Qadəş-Barneaya qədər on bir günlük yol var idi. ³Misirdən çıxdıqlarının qırxıncı ilində, on birinci ayın birində Musa Rəbbin İsrail övladları üçün ona əmr etdiyi hər şeyi söylədi. ⁴Musa Xeşbonda yaşayan

QANUNUN TƏKRARI I

205

Emorluların padşahı Sixonu və Aştarotda, Edreidə yaşayan Başan padşahı Oqu məğlub edəndən sonra bu nitqi söylədi. **5**İordan çayının şərqi tərəfində yerləşən Moav torpağında Musa bu Qanunu izah etməyə başladı.

Xorevdən çıxma

6«Xorevdə olanda Allahımız Rəbb bizə belə dedi: “Bəsdir bu dağda yaşadığımız! **7**Qalxın buradan köçüb Emorluların dağlıq bölgəsinə, Arava vadisində, dağlarda, yamaçlı-düzənlikli bölgədə, Negevdə və dəniz kənarında yaşayan bütün qonşu xalqların arasına, böyük Fərat çayına qədər uzanan Kənan torpağına və Livana gedin. **8**Sizin qarşınıza çıxardığım torpaq budur. Rəbbin atalarınıza – İbrahimə, İshaqa, Yaquba özləri üçün və özlərindən sonra gələn övladları üçün vəd etdiyi bu torpağa girərək oranı özünüzə mülk edin”.

9O vaxt mən sizə belə dedim: “Təkbaşına sizin yükünüzü daşıya bilmərəm. **10**Allahınız Rəbb sizi çoxaltdı və budur, bu gün siz göydəki ulduzlar qədər çoxsunuz. **11**Qoy atalarınızın Allahı Rəbbin söylədiyi kimi olsun, sizə xeyir-dua verərək olduğunuzdan min qat artıq etsin. **12**Axi mən təkbaşına zəhmətinizə, əziyyətinizə və münafişələrinizə necə tab gətirim? **13**Özünüzdə üçün hər qəbilədən müdrək, uzaqgörən və təcrübəli adamlar seçin. Mən onları sizə başçı təyin edəcəyəm”. **14**Siz də “sən deyən yaxşıdır” dediniz. **15**Mən qəbilələrinizin müdrək və təcrübəli ağsaqqallarından götürüb sizə minbaşı, yüzbaşı, əllibaşı, onbaşı və qəbilə məmurları təyin etdim. **16**O vaxt hakimlərinizə belə əmr

etdim: “Aralarında münafişəsi olan soydaşlarınızı dinləyin. Münafişə istər İsraili soydaşlarınız arasında, istərsə bir İsraili ilə yadelli arasında olsun, hökm çıxararkən ədalətli olun. **17**Heç kimə tərəfkeşlik etmədən kiçiyi də böyük kimi dinləyərək hökm çıxarın. İnsan şəxsiyyətindən qorxmayın, hökm Allahındır. Sizin üçün çətin olan münafişəli məsələləri isə mənəmin yanıma gətirin. Mən onlara qulaq asaram”. **18**O vaxt edəcəyiniz şeylərin hamısını sizə əmr etdim.

*Vəd edilən torpaqların gözdən keçirilməsi**(Say. 13:1-33)*

19Sonra biz Xorevdən köçdüük. Allahımız Rəbbin bizə əmr etdiyi kimi gördüyünüz böyük və qorxunc səhranı keçərək Emorluların dağlıq bölgəsinə tərəf köçüb Qadeş-Barneaya çatdıq. **20**Mən orada sizə dedim: “Allahınız Rəbbin bizə verdiyi Emorluların dağlıq bölgəsinə çatdınız. **21**Budur, Allahınız Rəbb torpağı sizə verdi. Atalarınızın Allahı Rəbbin sizə söylədiyi kimi qalxın, oranı mülk edin. Heç nədən qorxub çəkinməyin”. **22**O zaman hamınız yanıma gəlib dediniz: “Adamlar göndərək, qoy əvvəlcə torpağı onlar nəzərdən keçirsinlər. Qoy gedəcəyimiz yol və çatacağımız şəhərlər barədə bizə məlumat gətirsinlər”. **23**Bu fikir xoşuma gəldi. Hər qəbilədən bir nəfər olmaqla aranızdan on iki nəfər götürdüm. **24**Onlar dağlıq bölgəsinə qalxdılar. Eşkol vadisinə qədər gəlib oranı gözdən keçirdilər. **25**Bu torpağın məhsullarından əllərinə götürüb yanımıza qayıtdılar və belə məlumat verdilər: “Allahımız Rəbbin bizə vermək istədiyi münbit torpaqdır”.

Rəbbə qarşı üsyankarlıq*(Say. 14:1-45)*

26Siz isə Allahımız Rəbbin əmrinə qarşı çıxaraq oraya qalxmaq istəmədiniz. **27**Öz çadırlarınızda deyindiniz: “Rəbb bizə nifrət edir. Bizi Misir ölkəsindən ona görə çıxartdı ki, Emorlulara təslim etsin və həlak etsin. **28**Axı biz hara gedirik? Soydaşlarımız <o xalq sayca bizdən çox və ucaboydur, böyük şəhərləri, göyə çatan hasarları var, Anaqlıları da orada gördük> deyə deyə bizdə ürək qoymadılar”.

29Onda mən sizə dedim: “Onlardan qorxub çəkinməyin. **30**Allahınız Rəbb qarşınızca gedir. Sizin üçün Özü döyüşəcək. Misirdə və səhrada gözünüz qarşısında sizin üçün etdiyi hər şeyi yenə də edəcəkdir. **31**İnsan öz balasını apardığı kimi səhradan bu yerə çatana qədər Allahımız Rəbbin də sizi elə apardığını gördünüz”. **32**Buna baxmayaraq, sizə düşərgə salmağa yer axtarmaq və gedəcəyiniz yolu göstərmək üçün gecə alovla, gündüz buludla **33**qarşınızca yol gedən Rəbbə etibar etmədiniz.

34Rəbb bu danışığınızı eşidib qəzəbləndi və and içərək dedi: **35**“Atalarınıza vermək üçün and etdiyim bu gözəl torpağı Yefunne oğlu Kalevdən başqa bu iyrənc nəslin adamlarından heç biri görməyəcək. **36**Oranı Kalev görəcək. Tamamilə Rəbbin ardınca getdiyi üçün ayaq basdığı torpağı ona və övladlarına verəcəyəm”. **37**Sizin ucbatınızdan Rəbb mənə də qəzəbləndi və belə dedi: “Sən də oraya girməyəcəksən. **38**Oraya sənün köməkçin Nun oğlu Yeşua girəcək. Onu cəsərət-

ləndir, çünki torpağı İsraililərə irs olaraq o böləcək. **39**«Əsir olacaqlar» dediyiniz balalarınız, yaxşını pisdən hələ ayıra bilməyən uşaqlarınız oraya girəcəklər. Ölkəni onlara verəcəyəm, oranı onlar mülk olaraq alacaqlar. **40**Siz isə dönüb Qırmızı dəniz yolundan səhraya köçün”.

41Sonra siz mənə belə cavab verdiniz: “Rəbbə qarşı günah etdik. Allahımız Rəbbin bizə etdiyi əmrə əsasən çıxıb döyüşəcəyik”. Hamınız dağlığa çıxmağın asan olduğunu düşünərək döyüş silahlarına sarıldınız. **42**Rəbb mənə dedi: “Onlara de ki, aralarında Mən yoxam. Döyüşə çıxmasınlar, yoxsa düşmənlərinə məğlub olurlar”. **43**Siz isə mənə sözümə qulaq asmadınız. Rəbbin əmrinə qarşı çıxaraq döyüşə çıxmağa cürət etdiniz. **44**Bu dağlıq bölgəsində yaşayan Emorlular müqavimət göstərərək sizi arı kimi qovdular və sizi Seirdən Xormaya qədər qırdılar. **45**Belə olanda qayıdıb Rəbbin hüsurunda ağladınız, lakin Rəbb səsinizi eşitmədi və sizə qulaq asmadı. **46**Uzun müddət yerinizdəcə – Qadəşdə qaldınız.

İsrail xalqının səhrada dolaşdığı illər

2¹Rəbbin mənə əmr etdiyi kimi qayıdıb Qırmızı dəniz yolu ilə səhraya köç etdik. Xeyli vaxt Seir dağlıq bölgəsini gəzib dolaşandan sonra **2**Rəbb mənə belə dedi: **3**“Bu dağlıq bölgəsini gəzib dolaşmağınız kifayətdir, indi şimala dönün. **4**Xalqa belə əmr et: «Seirdə yaşayan qohumlarınız Esav övladlarının torpağından keçəcəksiniz. Onlar sizdən qorxacaqlar, buna görə çox diqqətli olun.

QANUNUN TƏKRARI 2

207

5Onlarla münaqişə yaratmayın, çünki torpaqlarından bir qarış da sizə verməyəcəyəm. Ona görə ki Mən mülk olaraq Seir dağlıq bölgəsini Esav nəslinə vermişəm. **6**Onlardan yeməyi də, suyu da pulla alın, yeyib-içməyiniz qoy belə olsun”. **7**Çünki Allahınız Rəbb əlinizdə olan hər işə xeyir-dua verib. Belə böyük səhrada gəzib-dolaşdığımız zaman O sizi qorumuşdu. Bu qırx il ərzində sizinlə olan Allahınız Rəbbin sayəsində heç nəyə ehtiyacınız olmayıb.

8Biz Seir dağında yaşayan qohumlarımız Esav övladlarının torpağından, Elat və Esyon-Geverdən Arava yolundan burularaq Moav səhrası yolundan keçdik. **9**Rəbb mənə dedi: “Moavlıları incitmə və onlarla döyüşə girmə. Mən onların torpağından mülk olaraq sizə heç nə verməyəcəyəm, çünki Ar ölkəsini mülk olaraq Lut övladlarına vermişəm”. **10**Orada əvvəl Emlilər, Anaqlılar kimi ucaboy, güclü və çoxsaylı bir xalq yaşayırdı. **11**Onlar da Anaqlılar kimi Rafalılar sayılırdı, lakin Moavlılar onları Emlilər adlandırırdılar. **12**Seirdə isə əvvəllər Xorlular yaşayırdı. Esav övladları onları qovdu, İsraililərin Rəbbin mülk olaraq verdiyi torpağın əhalisinə etdiyi kimi qarşılıqlarına çıxan Xorluları qırıb torpaqlarında məskən saldılar.

13Rəbb sözünə davam etdi: “İndi qalxıb Zered vadisini keçin”. Biz Zered vadisini keçdik. **14**Qadəş-Barneadan köçdüyümüz vaxtdan Zered vadisini keçənədək otuz səkkiz il oldu. Rəbbin and içdiyi kimi düşərgədə olan o dövrdəki nəslin döyüşçülərindən heç

biri sağ qalmamışdı. **15**Onları ordu-gahdan yox edib qurtaranadək Rəbbin əli onlara qarşı oldu.

16Xalqın bütün döyüş adamları ölüb-qurtarandan sonra **17**Rəbb mənə belə dedi: **18**“Siz bu gün Moav torpağında yerləşən Ardan keçəcəksiniz. **19**Ammon övladlarına yaxınlaşanda onları incitməyin və münaqişə yaratmayın, çünki sizə Ammon övladlarının torpağından mülk olaraq heç nə verməyəcəyəm, ona görə ki oranı da Lut övladlarına vermişəm”. **20**Ora da Rafalılardan torpağı sayılırdı, əvvəllər orada Rafalılar yaşayırdı. Ammonlular onları Zamzumlular adlandırırdılar. **21**Onlar da Anaqlılar kimi ucaboy, güclü və çoxsaylı bir xalq idi. Rəbb onları Ammonluların qarşısından yox etmişdi. Ammonlular onları qovub yerlərində məskən salmışdılar. **22**Rəbb Seirdə yaşayan Esav övladları üçün də həmin işi görərək Xorluları onların qarşısından yox etmişdi. Esav övladları Xorluları qıraraq yerlərində məskən saldılar və bu günə qədər orada yaşamaqdadırlar. **23**Kaftordan çıxan Kaftorlular isə Qəzzəyə qədər kəndlərdə yaşayan Avvalıları qırdılar və onların yerində məskən saldılar.

24Rəbb dedi: “Qalxıb köç edin, Arnon vadisindən keçin. Bax Xeşbon padşahı Emorlu Sixonu və onun ölkəsini sizə təslim etdim. Özünüz üçün mülk olaraq oranı almağa başlayın. Onlarla döyüşə girin. **25**Bu gündən Mən səma altında olan bütün xalqları sizə görə qorxu və vahiməyə salmağa başlayıram. Sizin soracağımızı eşidənlər qarşınızda titrəyib büzüşəcəklər”.

İsraillilərin padşah Sixonu məğlub etməsi*(Say. 21:21-30)*

26Qedemot səhrasından Xeşbon padşahı Sixonun yanına sülh danışığı üçün qasidlər göndərdim və dedim: **27**“Rica edirik, sənın torpağından keçmək üçün bizə izin verəsən. Yalnız yol keçəcəyik, oradan nə sağa, nə də sola dönəcəyik. **28**Pulla bizə yemək satsanız, yeyəcəyik, su satsanız, içəcəyik. Bizə ölkəni piyada keçmək kifayətdir. **29**Seirdə yaşayan Esav övladları və Arda yaşayan Moavlılar etdiyi kimi sən də izin ver ki, İordan çayından Allahımız Rəbbin bizə verdiyi torpağa keçək”. **30**Lakin Xeşbon padşahı Sixon bizi torpağından keçməyə qoymadı. Çünki bugünkü kimi Allahımız Rəbb sizə təslim etmək üçün onu inadkar və daşürəkli etdi.

31Rəbb mənə dedi: “Bax Sixonu və ölkəsini sənə təslim etməyə başlayıram. Oranı fəth edib irs olaraq almağa başla”. **32**Sixon özü və bütün ordusu döyüşmək üçün Yahsada bizim qarşımıza çıxdı. **33**Allahımız Rəbb onu bizə təslim etdi. Biz də Sixonu, övladlarını və bütün ordusunu qırdıq. **34**O vaxt onun bütün şəhərlərini aldıq. Hər bir şəhəri kişi, qadın və uşaqlarla birlikdə tamamilə məhv etdik: kimsəni sağ qoymadıq. **35**Heyvanlarını götürüb aldığımız şəhərləri talan etdik. **36**Arnon vadisinin kənarında Aroerdən və vadidə olan şəhərdən Gileadadək qarşımıza bizdən güclü bir şəhər çıxmadı. Allahımız Rəbb onların hamısını bizə təslim etdi. **37**Lakin Ammonluların ölkəsinə, bütün Yabboq çayı kənarına və dağlıq bölgəsindəki şəhərlərə –

Allahımız Rəbbin qadağan etdiyi heç yerə yaxınlaşmadıq.

Başan padşahı Oq üzərində qələbə*(Say. 21:31-35)*

3**1**Sonra istiqaməti dəyişib Başana yollandıq. Başan padşahı Oq bütün ordusu ilə bərabər Edreidə bizimlə döyüşə çıxdı. **2**Rəbb mənə dedi: “Ondan qorxma, çünki Mən onu, bütün xalqını və torpağını sənə təslim edirəm. Xeşbonda yaşayan Emorluların padşahı Sixonun başına gətirdiyini onun da başına gətir”. **3**Allahımız Rəbb Başan padşahı Oqu və bütün ordusunu bizə təslim etdi. Biz də kimsəni sağ buraxmadan hamısını qırıb **4**bütün şəhərlərini aldıq, almadığımız bir şəhər belə, qalmadı. Aldığımız şəhərlərin sayı altmış idi. Bu yerlər Başanda Oqun ölkəsi olan bütün Arqov diyarını təşkil edirdi. **5**Şəhərlərin hamısının darvazaları cəftəli idi və hündür divarlarla əhatə olunmuşdu. Bundan əlavə, çoxlu divarsız kəndlər də var idi. **6**Xeşbon padşahı Sixonun başına gətirdiyimiz kimi onları da qırıb kişi, qadın və uşaqları ilə bərabər şəhərlərin hamısını tamamilə məhv etdik. **7**Bütün heyvanları götürüb şəhərləri talan etdik.

8Beləcə o vaxtlar Arnon vadisindən Xermon dağına qədər olan İordan çayının şərqindəki Emorluların iki padşahının əlindən ölkəni aldıq. **9**Sidonlular Xermonu Siryon adlandırdılar. Emorlular isə oraya Senir deyirdilər. **10**Yaylada olan bütün şəhərləri, bütün Gileadı, Oqun Başan ölkəsindəki şəhərləri olan Selka və Edreiyə qədər bütün Başan torpağını aldıq.

11Rafahlılardan ancaq Başan pad-

şahı Oq sağ qalmışdı. O, dəmir çarpayısında yatardı. Hələ Ammon övladlarının Rabba şəhərində olan bu çarpayının adı ölçüyə görə uzunluğu doqquz, eni isə dörd qulac idi.

İordan çayının şərq torpaqlarının paylaşdırılması

(Say. 32:1-42)

12O vaxt irs olaraq bu torpaqları aldıq: Arnon vadisinin yanında olan Aroerdən başlanan ölkəni, Gilead dağlıq bölgəsinin yarısını şəhərləri ilə bərabər Ruvenlilərə və Qadlılara verdim. **13**Gileadın qalan hissəsini, Oqun ölkəsi olan bütün Başanı Menaşşe qəbiləsinin yarısına verdim. Başanda olan bütün Arqov diyarına Rafalırlar ölkəsi deyilirdi. **14**Menaşşe oğlu Yair Geşurlular və Maakatlıların sərhədinə qədər Arqov diyarını aldı. Oraya – Başana öz adına uyğun Xavvot-Yair adını verdi, bu günə qədər də belə adlanır. **15**Gileadı Makirə verdim. **16**Ruvenlilərlə Qadlılara Gileaddan Arnon vadisinə qədər uzanan torpaqları verdim. Vadinin ortası onların sərhədi, Ammonlularla sərhədləri isə Yabboq çayı idi. **17**Aravada sərhəd İordan çayı idi: Kinneretdən Arava dənizinə, yəni Duz dənizinə, şərq tərəfdəki Pisqa yamaclarının altına qədər uzanırdı.

18O vaxtlar sizə əmr edib dedim: “Bu torpağı mülk olaraq almaq üçün Allahınız Rəbb sizə verdi. Siz – bütün cəngəvərlər silahlanaraq soydaşlarımız İsrail övladlarının qarşısında gedin. **19**Hər biriniz sizə verdiyim şəhərlərə sonralar qayıda bilərsiniz”. **20**Amma Rəbb sizin kimi soydaşlarınıza da rahatlıq verənə qədər, Rəbbin İordan

çayının şərqində onlara verdiyi torpağı mülk olaraq alana qədər arvadlarınız, uşaqlarınız və heyvanlarınız – bilirəm ki, çox heyvanlarınız var – sizə verdiyim şəhərlərdə qalsınlar.

21O vaxtlar Yeşuaya əmr edib dedim: “Allahınız Rəbbin bu iki padşahın başına gətirdiyi hər şeyi gözlərinizlə gördünüz. Rəbb keçəcəyiniz bütün ölkələrdə belə edəcək. **22**Onlardan qorxmayın, çünki Allahınız Rəbb Özü sizin üçün döyüşəcək!”

Rəbb Musaya İordan çayını keçməyə izin vermir

23O zaman Rəbbə yalvararaq dedim: **24**“Ya Xudavənd Rəbb, Sən Öz böyüklüyünü və qüdrətli əlini bu quluna göstərməyə başladın. Göydə və yerdə hansı allah var ki, Sənin etdiyən böyük işləri görə bilsin, Sənin kimi hər şeyə qadir olsun! **25**Rica edirəm, qoy İordan çayını keçib onun qərb tərəfində olan gözəl torpağı – o gözəl dağlıq bölgəsinə və Livanı görüm”. **26**Lakin sizin ucbatınızdan Rəbb mənə qəzəblənmişdi, ona görə də mənə eşitmədi və dedi: “Bəsdir, bu barədə bir daha Mənə müraciət etmə! **27**Pisqa tərəsinə çıxıb qərbə, şimala, cənuba və şərqə göz gəzdir. Qoy gözlərin oraları görsün, çünki sən İordan çayını keçməyəcəksən. **28**Yeşuaya əmr ver. Ona cəsarət verərək qüvvətləndir, çünki bu xalqın önündən keçərək görəcəyən torpağı irs olaraq onlar üçün Yeşua böləcək”. **29**Buna görə də Bet-Peor qarşısında olan dərədə dayandıq.

Rəbbin qanunlarına itaət

4 **1**İndi, ey İsraililər, sizə öyrədəcəyim qaydalara və hökmlərə qulaq

asın. Onlara əməl etsəniz, yaşayaçaqsınız, atalarınızın Allahı Rəbbin sizə verəcəyi torpağa daxil olub oranı irs olaraq alacaqsınız. **2**Sizə verəcəyim əmrlərə heç nə artırıb-əskiltməyin. Yalnız Allahınız Rəbbin əmrlərinə – sizə verəcəyim əmrlərə riayət edin. **3**Rəbbin Baal-Peorda nələr etdiyini öz gözünüzlə gördünüz. Allahınız Rəbb Peordakı Baala səcdə edənlərin hamısını aranızdan yox etdi. **4**Siz isə Allahınız Rəbbə sadıq olduğunuz üçün bu gün sağsınız.

5Baxın Allahım Rəbbin mənə əmr etdiyi qayda və hökmləri sizə öyrətmişəm ki, mülk olaraq almaq üçün daxil olacağınız torpaqda bunlara əməl edəsiniz. **6**Onlara diqqətlə riayət edin. Bu, digər xalqlara nə qədər müdrik və aqıl olduğunuzu göstərir. Onlar bu qaydaları eşidəndə deyəcəklər ki, bu böyük millət, həqiqətən, müdrik və aqıl bir xalqdır! **7**Allahımız Rəbb hər dəfə dua edərkən bizə yaxın olar. Axı hansı millət belə üstündür ki, Allahı ona bu cür yaxın olsun? **8**Hansı millət belə üstündür ki, bu gün qarşınıza gətirdiyim bu Qanun kimi ədalətli qaydalara və hökmlərə malik olsun?

9Ancaq diqqətli olun. Gözünüzlə gördüklərinizi unutmamaq və ömür boyu yaddan çıxarmamaq üçün böyük səy göstərin. Bunları övladlarınıza, nəvələrinizə öyrədin. **10**Xorevdə Allahınız Rəbbin önündə dayandığınız günü xatırlayın. O zaman Rəbb mənə dedi: “Xalqı Mənim üçün bir yerə topla. Mən Öz sözlərimi onlara eşitdirəcəyəm. Belə ki yer üzərində yaşadıkları müddətdə yalnız Məndən qorxmağı

öyrənsinlər və övladlarına öyrətsinlər”. **11**Siz də yaxınlaşıb dağın ətəyində dayandınız. Dağ yanır, alovu göyün dərinliklərinə çatırdı. Hər yan isə qara bulud və qatı zülmət içində idi. **12**Rəbb sizinlə bu alovun içərisindən danışdı. Siz Onun danışdığı səsinə eşitdiniz, lakin bir surət görmədiniz. Yalnız bir səs var idi. **13**O sizə əhdini, yəni əməl etməniizi buyurduğu əmri elan etdi. Bunları iki daş lövhə üzərinə yazdı. **14**Elə o vaxt Rəbb mənə mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda əməl edəcəyiniz qayda və hökmləri öyrətmək tapşırığını verdi.

Bütərəstlikdən çəkinmə yolları

15Rəbb Xorevdə alovun içərisindən sizinlə danışan gün heç bir surət görmədiniz. Buna görə çox diqqətli olun ki, **16**yoldan azıb özünüz üçün kişi və yaxud qadınabənzər, **17**yerdə olan hər hansı bir heyvanabənzər, göydə uçan hər hansı bir qanadlı quşabənzər, **18**torpaqda sürünən hər hansı bir məxluqabənzər, yerin dərinliklərində yığılan suda yaşayan hər hansı bir balıgabənzər, hər hansı bir cisməbənzər oyma büt yaratmayasınız.² **19**Gözlərinizi göyə qaldıraraq günəşi, ayı, ulduzları və bütün səma cisimlərini görəndə əzmayın. Allahınız Rəbbin bütün səma altındakı xalqlara verdiyi bu şeylərlə aldanıb onlara səcdə edərək sitayiş etməyin. **20**Sizə gəldikdə isə, Rəbb sizi götürüb dəmirəridən soba içindən – Misirdən çıxarıb ki, bugünkü kimi Ona məxsus xalq olasınız.

21Sizin ucbatınızdan Allahınız

4:2 Vəhy 22:18-19 **4:3** Say. 25:1-9 **4:11-12** Çix. 19:16-18; İbr. 12:18-19 **4:13** Çix. 31:18

4:14 Çix. 21:1 **4:16-18** – ¹Çix. 20:4; Lev. 26:1; Qanun. 5:8; 27:15; ²Rom. 1:23

4:20 Çix. 19:5; Qanun. 7:6; 14:2; 26:18; Titə 2:14; 1Pet. 2:9 **4:21** Say. 20:12

QANUNUN TƏKRARI 4

211

Rəbb mənə qəzəbləndi və and etdi ki, mən İordan çayını keçib irs olaraq sizə verdiyi o gözəl torpağa daxil olmayım. **22**İordan çayını keçə bilməyib bu torpaqda öləcəyəm. Siz isə o gözəl torpağa keçəcək və oranı mülk olaraq alacaqsınız. **23**Ehtiyatlı olun ki, Allahınız Rəbbin sizinlə etdiyi əhdi unutmayasınız. Allahınız Rəbbin qadağan etdiyi hər hansı bir şeyə bənzər oyma büt yaratmayın. **24**Çünki Allahınız Rəbb hər şeyi yandırır-yaxan alovdur. O, qısqanc Allahdır.

25Siz ölkədə yaşayıb övladlarınız, nəvələriniz doğulandan sonra oyma büt yaradaraq yoldan azsanız, Allahınız Rəbbin gözündə pis olanı edib Onu acıqlandırsanız, **26**sizin qarşınızda bu gün göyləri və yeri şahid tuturam ki, mülk olaraq almaq üçün İordan çayını keçib getdiyiniz torpaq üzərindən tezliklə yox olacaqsınız. O torpaqda uzun ömür sürməyəcəksiniz, tamamilə məhv olacaqsınız. **27**Rəbb sizi xalqlar arasına səpələyəcək və apardığı yerdə millətlər arasında sizdən az miqdarda adam sağ qalacaq. **28**Orada isə siz insanın əl işi olan – görməyən, eşitməyən, yeməyən, iy bilməyən ağacdən və ya daşdan olan allahlara qulluq edəcəksiniz. **29**Amma o yerdə Allahınız Rəbbi axtaracaqsınız. Əgər Onu bütün qəlbinizlə, bütün varlığınıza axtarsanız, tapacaqsınız. **30**Əzabda olarkən, bütün bu hadisələr başınıza gələrkən, nəhayət, Rəbbə dönüb Ona qulaq asacaqsınız. **31**Axı Allahınız Rəbb rəhmli Allahdır. O sizi atmaz, məhv etməz. Atalarınıza andla təsdiq etdiyi əhdi unutmaz.

32İndi Allahınızın yer üzərində

insan yaratdığı gündən bəri sizdən əvvəlki dövrün günləri barədə göylərin bir başından o biri başına qədər hamıdan soruşun. Belə böyük hadisə olubmu? Belə bir şey eşidilibmi? **33**Hansı bir xalq sizin kimi alov çərisindən danışan Allahın səsini eşitdi və sağ qaldı? **34**Yaxud hansı allah Allahınız Rəbb kimi Misirdə gözləriniz önündə sizin xeyrinizə işləyərək imtahanlarla, əlamətlərlə, möcüzələrlə, döyüşlərlə, qüdrətli əli ilə, uzanan qolu ilə, böyük zəhmi ilə başqa millətin üstünə gedib onlardan öz millətini aldı? **35**Bütün bunlar sizə ona görə göstərildi ki, bunu biləsiniz: yalnız Rəbb Allahdır, başqası yoxdur. **36**Sizi tərbiyə etmək üçün göylərdən səsini sizə eşitdirdi. Öz böyük alovunu yer üzərində sizə göstərdi və alovun çərisindən Onun sözlərini eşitdiniz. **37**Atalarımızı sevdiyindən onlardan sonra övladlarını seçdi. Sizi böyük qüdrəti ilə Misirdən Şəxsən Özü çıxartdı ki, **38**sizdən böyük və qüvvətli millətləri qarşınızdan qovsun və bugünkü kimi onların torpağını irs olaraq vermək üçün sizi oraya gətirsin. **39**Bu gündən bilin və yadınızda qalsın ki, yuxarıda – göydə və aşağıda – yerdə Rəbb Allahdır. Ondan başqası yoxdur. **40**Bu gün sizə verdiyim Rəbbin qanun və əmrlərinə riayət edin ki, sizə, sizdən sonra gələn övladlarınıza xeyir gətirsin, Allahınız Rəbbin əbədi olaraq verdiyi bu torpaqda uzun ömür sürəsiniz».

Üç sığınacaq şəhər

41O zaman Musa İordan çayının şərq tərəfində üç şəhər seçdi. **42**Bu

şəhərləri qonşusu ilə əvvəlcədən ədavəti olmayan və bilmədən onu öldürən adamın oraya qaçması üçün ayırdı. Belə adam bu şəhərlərdən birinə qaçıb sağ qala bilər. **43**Bunlar Ruven qəbiləsi üçün yaylada yerləşən səhradakı Besser, Qadlılar üçün Gileaddakı Ramot, Menaşşe qəbiləsi üçün isə Başandakı Qolan şəhərləri idi.

Qanuna giriş

44Musa Qanunu İsrail övladlarının qarşısına qoydu. **45**Bu, Misirdən çıxan zaman Musanın İsrail övladlarına verdiyi göstərişlər, qayda və hökmlərdir. **46**Bunları Musa İordan çayının şərqində Misirdən çıxan zaman Musa ilə İsrail övladlarının həlak etdikləri Xəşbonda yaşayan Emorluların padşahı Sixonun ölkəsində olan Bet-Peor qarşısındakı dərədə söylədi. **47**İrs olaraq onun ölkəsini və Başan padşahı Oqun ölkəsini – İordan çayının şərq tərəfindən əldə edilən Emorluların iki padşahının ölkəsini, **48**Arnon vadisi kənarında olan Aroerdən Siyon dağına qədər, yəni Xermona qədər, **49**İordan çayının şərqində Arava dənizinə qədər olan Pisqa yamaclarının altındakı bütün Aravanı aldılar.

5 **1**Musa bütün İsraililəri çağırıb dedi: «Dinlə, ey İsrail! Bu gün sənə deyəcəyim qayda və hökmləri öyrənib daqiq əməl et! **2**Xorevdə Allahımız Rəbb bizimlə əhd kəsdi. **3**Bu əhdi Rəbb atalarımızla deyil, bu gün məhz burada bizim sağ qalanlarımızla kəsdi. **4**Rəbb dağdakı alovun içərisindən sizinlə üz bəüz danışdı. **5**O zaman Rəbbin sözünü izah etmək üçün sizinlə Rəbbin arasında mən dayanmışdım.

Alovdan qorxduğunuza görə dağa çıxmadınız.

On əmr

(Çix. 20:1-17)

6Rəbb belə dedi: “Səni Misir torpağından, köləlik diyarından çıxaran Allahın Rəbb Mənəm.

7Məndən başqa allahların olmasın.

8Özün üçün heç bir oyma büt, nə yuxarıda – səmada və ya aşağıda – yerdə, nə də yerdən aşağıya yığılan sülalədəki şeylərin heç birinin surətini düzəltmə. **9**Belə şeylərə səcdə qılaraq ibadət etmə. Çünki Mən sənə Allahın Rəbb qısqanc Allaham. Mənə nifrət edən ataların cəzasını üç-dörd nəslə qədər övladlarına çəkdirərəm. **10**Məni sevib əmrlərimə əməl edənlərin isə minlərlə nəslinə məhəbbət göstərəm.

11Allahın Rəbbin adını boş yerə dilinə gətirmə, çünki Rəbb Öz adını boş yerə dilinə gətirəni cəzasız qoymaz.

12Allahın Rəbbin sənə etdiyi əmrə əsasən Şənbə gününü qeyd və təqdis et.

13Altı gün çalışıb bütün işlərini gör.

14Lakin yeddinci gün Allahın Rəbbin Şənbə günüdür. Bu gün sən, oğlun, qızın, qulun, qarabaşın, öküzün, eşşəyin, heç bir heyvanın, yanında qalan yadellin də heç bir iş görməsin, sənə kimi qul-qarabaşın da istirahət etsin. **15**Misir torpağında sənənin kölə olduğunu və Allahın Rəbbin qüdrətli əli, uzanan qolu ilə sənəni oradan çıxardığını yadda saxla. Məhz buna görə Şənbə gününü qeyd etməyi Allahın Rəbb sənə əmr edib.

16Allahın Rəbbin sənə əmr etdiyi kimi ata-anana hörmət et¹ ki, ömrün uzun olsun və Allahın Rəbbin sənə

5:8-9 Qanun. 4:15-18; 27:15 **5:9-10** Çix. 34:6-7; Say. 14:18; Qanun. 7:9-10 **5:11** Lev. 19:12
5:12 Çix. 16:23-30; 31:12-14 **5:13-14** Çix. 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Lev. 23:3

QANUNUN TƏKRARI 6

213

verəcəyi torpaqda xoş güzəranın olsun.²

17Qətl etmə.

18Zina etmə.

19Oğurluq etmə.

20Heç kimə qarşı yalandan şahidlik etmə.

21Heç kimin arvadına tamah salma. Heç kimin evinə, tarlasına, quluna, qarabaşına, öküzünə, eşşəyinə – heç bir şeyinə tamah salma”.

22Rəbb bu sözləri bütün camaatınıza dağda alovun, buludun və qatı qaranlığın içərisindən ucadan söylədi, başqa bir söz demədi. Sonra bunları iki lövhə üzərinə yazıb mənə verdi.

23Dağ alovlanıb-yanarkən zülmət içindən siz Onun səsinə eşidəndə bütün qəbilə başçıları və ağsaqqallarınız mənə yaxınlaşdı. **24**Belə dediniz: “Budur, Allahımız Rəbb bizə ehtişamını və əzəmətini göstərdi. Alovun içərisindən Onun səsinə eşitdik. Bu gün gördük ki, Allah insanla danışanda insan sağ qalır. **25**Bu gün niyə ölməliyik? Axı bu böyük alov bizi külə döndərər. Əgər Allahımız Rəbbin səsinə bir də eşitsək, o zaman öləcəyik. **26**Bütün bəşəriyyət içərisində bizim kimi alov içərisindən var olan Allahın səsinə eşidib sağ qalan varmı? **27**Sən Ona yaxınlaş, Allahımız Rəbbin deyəcəyi hər şeyə qulaq as. Sonra Allahımız Rəbbin dediyi hər şeyi bizə söylə! Biz isə buna qulaq asıb əməl edəcəyik”.

28Rəbb mənə bunları deyəndə bu sözləri siz də eşitdiniz. Rəbb mənə

dedi: “Bu xalqın sənə söylədiklərini eşitdim. Söylədikləri hər şeyi yaxşı dedilər. **29**Kaş ki ürəkləri dönməsin, Məndən qorxsunlar və bütün əmrlərimə əməl etsinlər. O zaman həm özlərinin, həm də övladlarının xoş güzəranı olar. **30**Get, onlara de ki, çadırlarına qayıtsınlar. **31**Sən isə burada yanımda dayan. Bütün əmrləri, qayda və hökmləri sənə deyəcəyəm. Sən xalqa öyrət ki, mülk olaraq almaq üçün onlara verəcəyim torpaqda bunları yerinə yetirsinlər”. **32**Allahın Rəbbin sizə əmr etdiklərinə diqqətlə əməl edin, onlardan nə sağa, nə də sola dönün. **33**Bütünlüklə Allahınız Rəbbin sizə əmr etdiyi yolda gəzin. Onda sağ qalarsınız, xoş güzəranınız olar və mülk olaraq alacağınız torpaqda uzun ömür sürərsiniz.

Allahınız Rəbb yeganə Rəbdir

6¹Allahınız Rəbbin sizə öyrətmək üçün mənə buyurduğu əmr, qayda və hökmlər bunlardır. Ona görə də irs olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda bunlara əməl edin. **2**Ömrün boyu sən, oğlun, nəvələrin sənə buyurduğum Onun bütün qayda və əmrlərinə əməl etməklə Allahın Rəbdən qorx ki, ömrün uzun olsun. **3**Dinlə, ey İsrail! Bunlara diqqətlə əməl et ki, atalarınız Allahı Rəbbin sənə söz verdiyi kimi süd və bal axan torpaqda xoş güzəran görərək çoxalıb artasan.

4Dinlə, ey İsrail! Allahımız Rəbb yeganə Rəbdir. **5**Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığınla, bütün gü-

5:16 – ¹Qanun. 27:16; Mat. 15:4; 19:19; Mark 7:10; 10:19; Luka 18:20; Ef. 6:2; ²Ef. 6:3

5:17 Yar. 9:6; Lev. 24:17; Mat. 5:21; 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9; Yaq. 2:11

5:18 Lev. 20:10; Mark 5:27; 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9; Yaq. 2:11

5:19 Lev. 19:11; Mat. 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9 **5:20** Çıx. 23:1; Mat. 19:18;

5:20 Mark 10:19; Luka 18:20 **5:21** Rom. 7:7; 13:9 **5:22-27** İbr. 12:18-19 **6:4** Mark 12:29

6:5 Mat. 22:37; Mark 12:30; Luka 10:27

cünlə sev. **6**Bu gün sənə əmr etdiyim bu sözlər ürəyində kök salsın. **7**Bunları övladlarının şüuruna yaxşı-yaxşı yerit. Evində oturanda, yol gedəndə, yatan-da, duranda bunlar barədə danış. **8**Onları yazıb qoluna bir nişan kimi, gözlərinin arasına alın bağı kimi bağla, **9**evlərinin qapı çərçivələrinə və darvazalarına yaz.

10Allahın Rəbb səni ata-babaların İbrahimə, İshaqa, Yaquba etdiyi anda görə verəcəyi torpağa aparacaq. Orada inşa etmədiyən böyük və gözəl şəhərlər, yığmadığın gözəl şeylərlə dolu evlər, **11**zəhmətini çəkmədiyən qazılmış su quyuları, salmadığın üzüm-lüklər və zeytunluqlar var. Yeyib-doyanda isə diqqətli ol. **12**Səni Misir torpağından – köləlik diyarından çıxaran Rəbbi unutma. **13**Allahın Rəb-dən qorx və Ona qulluq et. Andı Onun adı ilə et.

14Yad allahların – başqa xalqların allahlarının ardınca getmə ki, **15**Allahın Rəbbin sənə qarşı qəzəbi alovlanmasın və səni yer üzündən yox etməsin, çünki aranızda olan Allahın Rəbb qısqanc bir Allahdır.

16Allahınız Rəbbi Massada¹ sına-dığınız kimi sınamayın.² **17**Ona görə də Allahınız Rəbbin sizə buyurduğu əmr-lərə, göstərişlərə və qanunlara diqqətlə əməl edin. **18**Rəbbin gözündə doğru və yaxşı olana əməl et ki, xoş güzəranın olsun, Rəbbin atalarına vəd etdiyi gözəl torpağı irs olaraq ala bilərsiniz. **19**Rəbb də söz verdiyi kimi bütün düşmənlərini qarşıdan qovacaq.

Rəbbin qanunlarının şərh

20Əgər gələcəkdə oğlun sənə

“Allahımız Rəbbin sizə buyurduğu göstərişlərin, qayda və hökmlərin mənası nədir?” deyər soruşsa, **21**oğluna belə de: “Biz Misirdə fironun köləsi idik. Rəbb oradan bizi qüdrətli əli ilə çıxartdı. **22**Rəbb gözümlərimizin önündə Misirə, fironla bütün ailəsinə böyük, dəhşətli əlamətlər və möcüzələr göstərdi. **23**Bizi oradan çıxartdı ki, atalarımıza vəd etdiyi bu torpağa gətirsin və oranı bizə versin. **24**Allahımız Rəbb bütün bu qaydalara əməl etməyi və Ondan qorxmağı bizə ona görə buyurdu ki, həmişə güzəranımız xoş olsun, bugünkü kimi bizi sağ saxlasın. **25**Allahımız Rəbbin hüzurunda bizə buyurduğu bütün bu əmrlərə diqqətlə əməl etsək, bunu bizə salehlik sayacaq”.

Rəbbin Kənanlıları qovmaq barədəki əmri

(Çix. 34:11-16)

7¹Allahınız Rəbb sizi gedəcəyiniz torpağa aparır. Siz oranı mülk olaraq alacaqsınız. O sizin önünüzdən bir çox milləti – Xetliləri, Qırqaşlıları, Emorluları, Kənanlıları, Perizliləri, Xivliləri, Yevusluları – sizdən xeyli çox, xeyli qüvvətli yeddi milləti qovacaq. **2**Allahınız Rəbb onları sizə təslim edəcək. Siz onları məğlub edərək tamamilə məhv edin. Onlarla əhd bağlamayın və rəhm etməyin. **3**Onlarla qohum olmayın, oğullarına qız verib, oğullarınıza onlardan qız almayın. **4**Çünki onlar övladlarınızı Mənim ardınca getməkdən döndərib, başqa allahlara qulluq etdirəcəklər. Onda Rəbbin sizə qarşı qəzəbi alovlanacaq və tezliklə sizi yox edəcək.

6:6-9 Qanun. 11:18-20 **6:10** Yar. 12:7; 26:3; 28:13 **6:13** Mat. 4:10; Luka 4:8
6:16 – ¹Çix. 17:1-7; ²Mat. 4:7; Luka 4:12 **7:1** Həv. 13:19-20

QANUNUN TƏKRARI 7

215

5Onlarla belə rəftar edin: qurban-gahlarını dağıdıb daş sütunlarını sındırın, ilahə Aşera bütlərini baltalayıb oyma bütlərini odda yandırın. **6**Çünkü siz Allahınız Rəbbin müqəddəs xalqısınız. O sizi yer üzündəki bütün xalqlar içərisindən Özünə məxsus xalq olaraq seçdi.

7Rəbbin sizi sevməsi, seçməsi o biri xalqlardan daha çox olduğunuz üçün deyil. Həqiqətən, siz onlardan azsınız. **8**Rəbb sizi sevdiyi və atalarınıza verdiyi vədi yerinə yetirmək istədiyi üçün qüdrətli əli ilə sizi Misirdən çıxartdı. O sizi köləlik diyarından, Misir padşahı fironndan satın aldı. **9**Bilin ki, Allahınız Rəbb əsl Allahdır. O, vəfalı Allahdır. Əhdinə sadıq qalıb Onu sevənlərin, əmrlərini yerinə yetirənlərin minlərlə nəslinə məhəbbətini göstərir. **10**Ona nifrət edənləri isə qisas alaraq məhv edəcək. Onlardan qisasını almağa gecikməyəcək, bunu mütləq edəcək. **11**Ona görə sizə bu gün buyurduğum əmrləri, qaydaları və hökmləri diqqətlə yerinə yetirin.

12Əgər bu əmrlərə qulaq asıb diqqətlə əməl edəcəksinizsə, Allahınız Rəbb ata-babalarınıza etdiyi anda sadıq qalıb məhəbbətini göstərəcək. **13**O sizi sevəcək, bərəkətli edib çoxalacaq. Sizə vermək üçün atalarınıza and etdiyi torpaqda, bətninizdən doğulanlarınızı, torpağınızın bəhrəsini, buğdanızı, təzə şərəbimizi, zeytun yağınızı, mal-qaranızın və qoyun-keçilərinizin balalarını bərəkətli edəcək. **14**O biri xalqlardan daha çox siz xeyir-dua alacaqsınız. Heç bir kişi və qadınınız sonsuz, heç bir heyvanınız qısır olmayacaq. **15**Rəbb üzəri-

nizdən bütün xəstəlikləri götürəcək. Sizi Misirdə gördüyünüz dəhşətli xəstəliklərin heç birinə məruz qoymayacaq. Bu bəlalara sizə nifrət edənləri düşərəcək. **16**Allahınız Rəbbin sizə təslim edəcəyi bütün xalqların axırına çıxacaqsınız. Onlara rəhm etməyin, allahlarına sitayiş etməyin. Əgər belə etsəniz, bu sizə tələ olar.

17Bəlkə düşünürsünüz ki, bu millətlər bizdən güclüdür, onları necə qova bilərik? **18**Onlardan qorxmayın. Allahınız Rəbbin firona və bütün Misirlərə nə etdiyini xatırlayın. **19**Gözünlə gördüyünüz böyük sınaqları, sizi Misirdən çıxaran zaman Allahınız Rəbbin göstərdiyi əlamətləri, möcüzələri, qüdrətli əlini, uzanan qolunu xatırlayın. Hazırda qorxdüğünüz xalqların hamısını Allahınız Rəbb bu hala salacaq. **20**Yerdə qalıb sizdən gizlənənlərin üzərinə də Allahınız Rəbb eşşəkərisi göndərüb hamısını yox edəcək. **21**Onlardan heç qorxmayın, çünki aranızda olan Allahınız Rəbb böyük və zəhmli Allahdır. **22**Allahınız Rəbb yavaş-yavaş o millətləri qarşınızdan qovacaq. Onları tezliklə məhv edə bilməyəcəksiniz, yoxsa çöl heyvanları üstünüzə daraşar. **23**Allahınız Rəbb onları sizə təslim edəcək və vahiməyə salaraq, nəhayət, yox edəcək. **24**Onların padşahlarını da sizə təslim edəcək. Siz də onların adlarını səma altından siləcəksiniz. Siz onları qırarkən kimsə qarşınızı ala bilməyəcək. **25**Onların allah saydıqları oyma bütlərə od vurub yandırın. Onlara çəkilməmiş qızıl-gümüşə gözünüz düşməsin. Özünüz üçün onlardan götürməyin, yoxsa tələyə düşərsiniz, çünki onlar

7:5 Qanun. 12:3 7:6 Çıx. 19:5; Qanun. 4:20; 14:2; 26:18; Titə 2:14; 1Pet. 2:9

7:9-10 Çıx. 20:5-6; 34:6-7; Say. 14:18; Qanun. 5:9-10 7:12-16 Qanun. 11:13-17

Allahınız Rəbbin gözündə iyrəncdir. **26**Belə iyrənc şeyləri evinizə gətirməyin, yoxsa siz də onlar kimi məhv olarsınız. Onlara tamamilə ikrah və nifrət etməlisiniz, çünki belə təsvirlər məhv olunmağa həsr olunub.

Rəbbi unutmayın

8 **1**Bu gün sizə buyurduğum bütün əmrləri yerinə yetirməyə çalışın. Onda yaşayıb çoxalar və Rəbbin atalarınıza vəd etdiyi torpağa daxil olub irs olaraq oranı alarsınız. **2**Allahınız Rəbbin sizi qırx il səhrada gəzdirdiyi uzun səyahəti yada salın. Bunu ona görə etdi ki, təkəbbürünüzü qırsın və sizi sınaqdan keçirərək ürəyinizdəkini öyrənsin; görsün ki, siz Onun əmrlərinə əməl edəcəksiniz ya yox. **3**Təkəbbürünüzü qırmaq üçün sizi ac qoydu, sonra isə nə sizin, nə də atalarınızın gördüyü manna ilə sizi qidalandırdı. Bununla öyrətdi ki, insan yalnız çörəklə deyil, Rəbbin ağzından çıxan hər kəlmə ilə yaşayar. **4**Bu qırx il ərzində paltarınız yırtılıb dağılmadı, ayaqlarınız şişmədi. **5**Bunu ürəkdən dərk edin ki, insan öz övladına necə tərbiyə verirsə, Allahınız Rəbb də sizə elə tərbiyə verir. **6**Allahınız Rəbbin əmrlərinə riayət edib Onun yolları ilə gedin və Ondən qorxun. **7**Çünki Allahınız Rəbb sizi gözəl torpağa – çay və gölləri olan, dərə və təpələrində bulaqlar çağlayan yerlərə aparır. **8**O torpaq buğda, arpa, üzüm, əncir, nar, yağlı zeytun və bal yetirir. **9**Ora elə bir torpaqdır ki, orada qıtlıqla çörək yeməyəcək və heç nəyə möhtac olmayacaqsınız; daşlarından dəmir, dağlarından isə mis çıxara biləcəksiniz. **10**Yeyib-doyanda sizə

verdiyi gözəl torpağa görə Allahınız Rəbbə həmd edəcəksiniz.

Təkəbbürdən çəkinin

11Ehtiyatlı olun ki, Allahınız Rəbbi unutmayasınız. Bu gün sizə buyurduğum Rəbbin əmr, hökm və qaydalarına riayət edin. **12**Yeyib doyanda, gözəl evlər tikib içərisində oturanda, **13**naxırınız, sürünüz çoxalanda, qızıl-gümüşünüz və hər şeyiniz artanda **14**ürəyiniz qürurla dolmasın. Diqqət edin ki, sizi Misir torpağından – köləlik diyarından çıxaran Allahınız Rəbbi unutmayasınız. **15**Rəbb sizi o böyük və qorxunc səhrada, zəhərli ilan və əqrəblərlə dolu olan o susuz şoran torpaqlarda gəzdirdi, sizə sərt qayalardan su çıxartdı. **16**Sizi atalarınıza məlum olmayan manna ilə qidalandırdı. Xoş güzəranınız olsun deyərək təkəbbürünüzü qıraraq sizi sınaqdan keçirdi. **17**Ürəyinizdə “biz öz qabiliyyətimizlə və biləyimizin gücü ilə bu sərvəti qazandıq” deməyəsınız. **18**Unutmayın ki, bu sərvəti qazanmaq qabiliyyətini sizə verən Allahınız Rəbbdir. O bunu edir ki, bugünkü kimi atalarınıza vəd verərək sizinlə kəsdiyi əhdi yerinə yetirsin.

19Əgər Allahınız Rəbbi unudub başqa allahların ardınca getsəniz, onlara sitayiş edərək səcdə etsəniz, bu gün sizin qarşınızda şahadət edirəm ki, mütləq məhv olacaqsınız! **20**Allahınız Rəbbin sözüne qulaq asmasanız, Rəbb sizin qarşınızdan millətləri yox etdiyi kimi sizi də yox edəcək.

İtaətsiz xalq

9 **1**Ey İsraililər, qulaq asın! Bu gün sizdən daha böyük, daha qüdrətli

QANUNUN TƏKRARI 9

217

millətlərin torpaqlarını irs olaraq almaq üçün İordan çayını keçmək ərəfəsindəsiniz. Onların şəhərləri böyük, hasarları göylərə çatır. **2**Bu güclü, ucaboy xalq Anaqlılardır. Onları tanıyırsınız və barələrində belə eşitmisiniz: “Anaqlıların qarşısında kim dayana bilər?” **3**Bu gün də bilin ki, sizin önünüzdə gedən Allahınız Rəbb hər şeyi yandırır-yaxan alovdur. Rəbb onları qıracaq, qarşınızda boyun əydirəcək və sizə söylədiyi kimi onları qovub tezliklə yox edəcəksiniz.

4Allahınız Rəbb onları önünüzdən kənara atanda üreyinizdə deməyin ki, bu torpağı almaq üçün Rəbb bizi buraya salehliyimizə görə gətirdi. Belə ki Rəbb bu millətləri pis əməllərinə görə önünüzdən qovur. **5**Torpaqlarına girib irs olaraq oranı almağınız sizin salehliyinizə və üreyinizin düzlüyünə görə deyil. Ancaq Allahınız Rəbb bu millətləri pis əməllərinə görə sizin qarşınızdan qovacaq ki, ata-babalarınız İbrahimə, İshaqa, Yaquba verdiyi vədi yerinə yetirsin.

6Bilin ki, Allahınız Rəbb salehliyinizə görə bu gözəl torpağı mülk olaraq almaq üçün sizə vermir, çünki siz dikbaş bir xalqsınız. **7**Bunu yada salın və Allahınız Rəbbi səhrada necə qəzəbləndirdiyinizi unutmayın. Misir torpağından çıxduğumuz gündən bu yerə gələndək Rəbbə qarşı nə qədər itaətsizlik etdiniz. **8**Rəbbi Xorevdə qəzəbləndirdiniz. Rəbb sizi məhv edəcək qədər hiddətləndi. **9**Mən Rəbbin sizinlə etdiyi əhdin lövhələri olan daş lövhələri götürmək üçün dağa çıxanda orada qırx gün-qırx gecə qaldım: nə çörək yedim, nə də su içdim. **10**Rəbb Allah mənə Öz barmağı

ilə yazdığı iki daş lövhə verdi. Yığıldığınız gün dağda Rəbbin sizə alovun içindən bildirdiyi bütün əmrlər onların üzərində yazılmışdı. **11**Rəbb iki daş lövhəni – əhd lövhələrini qırx gün-qırx gecənin sonunda mənə verdi.

12Sonra Rəbb dedi: “Tez ol, dağdan en, çünki Misirdən çıxardığın xalq əxlaqsızlıq edir. Onlar buyurduğum yoldan yaman tez azdılar. Özlərinə tökmə büt yaradıblar”. **13**Rəbb mənə bunu da söylədi: “Görürəm ki, bu xalq dikbaş xalqdır. **14**Qoy onları yox edim. Adlarını səma atından silim. Səndən isə onlardan daha güclü, daha böyük millət törədim”.

15Mən dönərək dağdan aşağı endim. Dağ alovlanıb yanırdı. Əhdin yazıldığı iki lövhə əlimdə idi. **16**Gördüm ki, Allahınız Rəbbə qarşı günah edirsiniz. Özünüz üçün danayabənzər bir tökmə büt düzəltmisiniz və Rəbbin sizə buyurduğu yoldan yaman tez azmışınız. **17**Buna görə də əlimdə tutduğum iki lövhəni atdım və gözünüz önündə onları parça-parça etdim. **18**Yenə Rəbbin hüsurunda heç nə yeyib-içmədən qırx gün-qırx gecə yerə sərilib qaldım, çünki günah etmişdiniz və Rəbbin gözündə pis sayılan işlər görərək Onu qəzəbləndirmişdiniz. **19**Rəbbin qızğın qəzəbi qarşısında qorxdum. Qəzəbi o qədər alovlanmışdı ki, O sizi yox etmək istəyirdi. Amma Rəbb yenə də yalvarışımı eşitdi. **20**Rəbb Haruna da hiddətlənmişdi. Onu da yox etmək istəyirdi. O an Harun üçün də yalvardım. **21**Etdiyiniz günah əşyasını – o danayabənzər tökmə bütü götürüb oda atdım və sındırdım, əzib toza döndərdim. Sonra tozu dağdan axan selə tökdüm.

22Siz Taverada,¹ Massada,² Qivrot-Hattaavada³ da Rəbbi qəzəbləndirdiniz. **23**Rəbb sizi Qadəş-Barneadan¹ yola salarkən belə buyurmuşdu: “Gedin, sizə verəcəyim torpağı özünü üçün irs olaraq alın”.² Siz isə Allahınız Rəbbin əmrinə qarşı çıxdınız, Rəbbə güvənmədiniz, sözünə qulaq asmadınız.³ **24**Sizi tanıyan gündən bu vaxta qədər dayanmadan Rəbbə qarşı üs-yankar oldunuz.

25Rəbb sizi yox edəcəyini söylədiyi üçün qırx gün-qırx gecə Onun hüzurunda yerə döşənib qaldım. **26**Rəbbə yalvarıb dedim: “Ya Xudavənd Rəbb, Misirdən böyük qüvvətinlə, qüdrətli əlinlə çıxararaq qurtardığın xalqını, Öz irsini yox etmə. **27**Qulların İbrahimi, İshaqı, Yaqubu yada sal. Bu xalqın dikbaşlığına, pisliliyinə, günahına nəzər salma. **28**Yoxsa bizi çıxartdığın ölkənin xalqı deyəcək ki, Rəbb onları vəd etdiyi torpağa apara bilmədi və bu xalqa nifrət etdiyi üçün onları səhrada məhv etmək məqsədi ilə Misirdən çıxartdı. **29**Halbuki onlar Sənin xalqın, Sənin irsindir. Sən onları böyük qüdrətinlə, uzanan qolunla oradan çıxartmısan”.

Musanın yenidən əmr alması

(Çıx. 34:1-10)

10 **10** vaxt Rəbb mənə dedi: “Əvvəlki kimi özün üçün iki daş lövhə yon və dağa – yanıma çıx. Ağacdən bir sandıq da düzəlt. **2**Qırdığın əvvəlki lövhələrdə yazılan sözləri yeni lövhələrin üstündə yazacağam. Onları sandığa qoy”. **3**Əbrişim ağacından bir sandıq düzəldib əvvəlki

kimi iki daş lövhəni yondum. Sonra bu iki daş lövhəni əlimə götürüb dağa çıxdım. **4**Rəbb yığıldığınız gün dağda alovun içindən Özünün sizə bildirdiyi on əmri bu lövhələr üzərinə yenə də əvvəlki kimi yazdı və mənə verdi. **5**Mən dönüb dağdan enərək Rəbbin mənə əmr etdiyi kimi bu lövhələri düzəltdiyim sandığa qoydum və həmin lövhələr orada qaldı.

6İsrail övladları Yaaqan övladlarına məxsus quyular olan yerdən Moseraya köçdülər. Harun orada ölüb dəfn olundu. Onun yerinə oğlu Eleazar kahin oldu. **7**Oradan Qudqodaya və Qudqodadan da axar sular diyarı olan Yotvataya köçdülər. **8**O zaman Rəbb Levi qəbiləsini ayırdı ki, Rəbbin Əhd sandığını daşısınlar, Rəbbə xidmət edərək, Onun adı ilə xeyir-dua verərək hüzurunda dayansınlar. Onlar bu günədək eyni işi görürlər. **9**Elə buna görə də Levililərə İsraili soydaşları ilə birlikdə pay və irsi torpaq düşmədi. Allahınız Rəbbin onlara söz verdiyi kimi onların irsi Rəbb Özüdür.

10Əvvəlki kimi yenə də qırx gün-qırx gecə dağda qalmışdım. Rəbb bu dəfə də məni dinlədi və ona görə sizi qırmaq istəmədi. **11**Rəbb mənə dedi: “Qalx köçən xalqın qarşısında get ki, atalarına vəd edib söz verdiyim torpağa daxil olub oranı irs olaraq alsınlar”.

12İndi, ey İsrail, axı Allahın Rəbb səndən nə istəyir? Yalnız bunu istəyir: Ondan qorx, tamamilə Onun yolunu tut, Onu sev, bütün qəlbinlə və bütün varlığınla Allahın Rəbbə sitayiş et. **13**Bu gün xoş güzəranın üçün sənə bu-

9:22 – ¹Say. 11:3; ²Say. 17:7; ³Say. 11:34 **9:23** – ¹Say. 13:25-14:38; ²Qanun. 1:21
9:23 – ³Say. 13:31; Qanun. 1:26; İbr. 3:16 **10:6** Say. 20:28; 33:38 **10:8** Say. 3:5-8
10:9 Qanun. 18:2 **10:10** Çıx. 34:28

QANUNUN TƏKRARI 11

219

yarduğum Rəbbin əmr və qaydalarına riayət et.

14Bax göylər, göylərin ən uca qatları belə, yer üzü və yer üzərində olan hər şey Allahın Rəbbidir. **15**Lakin Rəbb atalarınıza şəfqətli olmuşdur. Onları sevib sonrakı nəsil olan sizi bugünkü kimi bütün xalqlar arasından seçdi. **16**Elə buna görə ürəklərinizi sünnət edin^a ki, bir daha dikbaş olmayasınız. **17**Çünki Allahınız Rəbb allahların Allahı, hökmanların Hökmanıdır. O tərəfkeşlik etməyən, rüsvət almayan, böyük, qüdrətli, zəhmli Allahdır. **18**O, yetimin və dul qadının haqqını qoruyur. Qəribi sevir, ona çörək və paltar verir. **19**Siz də qəribi sevin, çünki özünüz də Misir ölkəsində qərib idiniz. **20**Allahınız Rəbdən qorxun, Ona sitayiş edərək sadıq qalın və yalnız Onun adı ilə and için. **21**Ona həmişə həmd edin. Gözünüzlə gördüyünüz əzəmətli və zəhmli əlamətləri edən Allahınızdır. **22**Atalarınız yetmiş nəfər olaraq Misirə getmişdi.¹ İndi isə Allahınız Rəbb sizi çoxaldaraq göydəki ulduzlar qədər edib.²

Vəd olunan torpağa Rəbbin verəcəyi bərakət

11 ¹Allahınız Rəbbi sevin. Həmişə Onun buyruq, qayda, hökm və əmrlərinə əməl edin. ²Bu gün yadda saxlayın ki, Allahınız Rəbbin təlimini öyrəni b sınaqdan keçirən övladlarınız deyil, sizsiniz. Onun əzəmətini, qüdrətli əlini, uzanan qolunu, ³Misirdə firona və bütün torpağına etdiyi əlamətləri, gördüyü işləri, ⁴Misir ordusuna, onların atlarına, döyüş arabalarına nə

etdiyini, ardınızca düşərkən onları Qırmızı dənizin sularında necə qərq etdiyini, Rəbbin onları bu günədək davam edən bir qırğına necə düşərək etdiyini ⁵və səhrada, bu yerə çatanadək sizin üçün nə etdiyini, ⁶Ruvenli Eliavin oğullarına – Datana və Avirama nə etdiyini gördünüz: bütün İsraililərin arasında yeri yardı, onları və evindəkiləri çadırları ilə bərabər onlara məxsus olan bütün canlıları uddu. ⁷Siz Rəbbin etdiyi bu əzəmətli işlərin hamısını öz gözlərinizlə görürsünüz.

⁸Bu gün sizə buyurduğum əmrlərin hamısına əməl edin ki, qüvvətli olasınız və mülk olaraq almaq üçün İordən çayını keçəcəyiniz torpağa girib oranı zəbt edəsiniz. ⁹Rəbbin atalarınıza və onların övladlarına vəd etdiyi südlə bal axan torpaqda uzun ömür sürəsiniz. ¹⁰Çünki mülk olaraq almaq üçün girəcəyiniz torpaq çıxmış olduğunuz Misir ölkəsinə bənzəmir. Orada toxumunuzu əkirdiniz, bostan kimi ayağınızla sulayırdınız. ¹¹Amma mülk olaraq almağa gedəcəyiniz torpaq dağlı-dərəli bir diyardır. Bu torpaq göydən yağış suyu içər. ¹²Ora Allahınız Rəbbin lütf göstərdiyi elə bir torpaqdır ki, ilin əvvəlindən sonuna qədər Allahınız Rəbbin nəzəri altındadır.

¹³Rəbb deyir: “Əgər bu gün sizə buyurduğum əmrlərə yaxşı qulaq assanız, Allahınız Rəbbi sevib bütün qəlbinizlə, bütün varlığınıza ona sitayiş etsəniz, ¹⁴o zaman Mən torpağımıza yağışı – ilk yağışla son yağışı vaxtılı-vaxtında verəcəyəm. Onda

a **10:16** Ürəklərinizi sünnət edin – yəni ürəklərinizi həsr edin.

10:17 – ¹1Tim. 6:15; Vəhy 17:14; 19:16; ²Həv. 10:34-35; Rom. 2:11; Qal. 2:6, Ef. 6:9

10:22 – ¹Yar. 46:27; ²Yar. 15:5; 22:17 **11:3** Çıx. 7:8-12:13 **1:4** Çıx. 14:28 **11:6** Say. 16:31-32 **11:13-17** Lev. 26:3-5; Qanun. 7:12-16; 28:1-14

taxılınızı, təzə şərabınızı və zeytun yağınızı yığacaqsınız. **15**Çöldə heyvanlarınıza ot verəcəyəm. Siz doyunca yeyəcəksiniz". **16**Onda məbada ürəyiniz aldansın, azmayın, başqa allahlara səcdə və sitayiş etməyin. **17**Belə etsəniz, Rəbbin sizə qarşı qəzəbi alovlanacaq. O, göyləri bağlayıb yağış yağdırmayacaq, torpağınızı məhsulsuz qoyacaq və tezliklə Rəbbin sizə verdiyi o gözəl torpaqdan yox olacaqsınız.

18Buna görə də mənim bu sözlərimi ürəyinizdə və aqlınızda saxlayın, qolunuza bir nişan kimi, gözlərinizin arasına alın bağı kimi bağlayın, **19**övladlarınıza öyrədin. Evinizdə oturanda, yol gedəndə, yatanda, duranda bunlar barədə danışın. **20**Onları evlərinizin qapı çərçivələrinə, şəhərlərinizin darvazalarına yazın. **21**Belə etsəniz, Rəbbin atalarınıza vəd etdiyi torpaqlarda sizin də, övladlarınızın da ömrü uzun olar və göy yer üzərində durduqca orada yaşayarsınız.

22Əməl etməyiniz üçün sizə buyurduğum bütün bu əməlləri diqqətlə yerinə yetirənsəniz, Allahınız Rəbbi sevib Onun yolları ilə getsəniz və yalnız Ona bağlı qalsanız, **23**onda Rəbb qarşınızdan bütün millətləri qovacaq və sizdən daha böyük, daha güclü millətlərin torpaqlarını mülk olaraq alacaqsınız. **24**Ayaq basdığımız hər yer sizin olacaq. Sərhədiniz səhradan Livana, Fərat çayından Qərb dənizinə^a qədər uzanacaq. **25**Sizin qarşınızda heç kim dayanma bilməyəcək. Allahınız Rəbb sizə vəd etdiyi kimi ayaq basacağınız hər yerə vahimə və qorxunuzu yayacaq.

26Budur, bu gün qarşınıza xeyir-dua və lənəti qoyuram. **27**Allahınız

Rəbbin əməllərinə, bu gün sizə buyurduğum əməllərə qulaq assanız, xeyir-dua alacaqsınız. **28**Əgər Allahınız Rəbbin əməllərini dinləməsəniz, tanımadığınız başqa allahların ardınca gedərək bu gün sizə buyurduğum yoldan azsanız, lənətə düşər olacaqsınız. **29**Allahınız Rəbb mülk olaraq almaq üçün girəcəyiniz torpağa sizi aparanda Gerizim dağında xeyir-dua, Eval dağında isə lənət oxuyacaqsınız. **30**Bu iki dağ İordan çayının qarşı tayında, yolun şərqində – Aravada yaşayan Kənanlılar ölkəsində, Qılqal qarşısında, More palıdlarının yanındadır. **31**Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağı irs olaraq almaq üçün İordan çayını keçmək ərfəsindəsiniz. Oranı ələ keçirib yerləşəndə **32**bu gün önünüzə qoyacağım bütün qayda və hökmləri yerinə yetirmək üçün diqqətli olun.

Tək ibadət yeri

12 **1**Atalarınızın Allahı Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpaqda ömür boyu bu qaydalara və hökmlərə riayət edin. **2**Hansı millətlərin torpaqlarını alacaqsınızsa, allahlarına səcdə etdikləri uca dağlarda, təpələrdə, kölgəli hər ağacın altında olan bütün yerləri mütləq viran qoyun. **3**Qurbangahlarını dağıdıb daş sütunları sındırın, ilahə Aşera bütələrini odda yandırın, Allah saydıqları oyma bütələri baltalayın və adlarını o yerlərdən silin.

4Allahınız Rəbbə bu cür pərəstiş etməyin. **5**Allahınız Rəbbin adını qoymaq üçün bütün qəbilələriniz arasından seçəcəyi yeri, Onun məskəni

a 11:24 Qərb dənizi – Aralıq dənizi.

11:18-20 Qanun. 6:6-9

11:24-25 Yeşua 1:3-5

11:29 Qanun. 27:11-14;

Yeşua 8:33-35

12:3 Qanun. 7:5

QANUNUN TƏKRARI 12

221

axtarın və oraya gedin. **6**Yandırma qurbanlarınızı, ünsiyyət qurbanlarınızı, qazancınızın onda bir hissəsini, qaldırma təqdimlərinizi, əhd etdiklərinizi, könüllü təqdimlərinizi, mal-qara və qoyun-keçilərinizin ilk balalarını oraya gətirin. **7**Orada sizə bərəkət verən Allahınız Rəbbin önündə ailələrinizlə birlikdə yemək yeyəcəksiniz. Onda hansı iş əl atacaqsınızsa, sevinc tapacaqsınız.

8Bu gün burada etdiklərinizi orada etməyin. Burada hər kəs öz nəzərində nəyi düz sayırsa, onu da edir. **9**Çünki hələ Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi rahatlığa və irs torpağa çatmamısınız.

10Amma İordan çayını keçib Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpaqda məskunlaşacaqsınız. Rəbb sizi ətrafınızdakı bütün düşmənlərdən qurtararaq rahatlıq verəcək və əmin-amanlıq içərisində yaşayacaqsınız. **11**O zaman sizə əmr etdiyim hər şeyi – yandırma təqdimlərinizi, ünsiyyət qurbanlarınızı, qazancınızın onda bir hissəsini, qaldırma təqdimlərinizi və Rəbbə həsr etdiyiniz bütün seçmə təqdimlərinizi Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerə gətirəcəksiniz. **12**Allahınız Rəbbin qarşısında siz, oğullarınız, qızlarınız, qullarınız, qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan sizinlə birgə payı və irsi torpağı olmayan Levililər qoy sevinin. **13**Ehtiyatlı olun! Hər gördüyünüz yerdə yandırma qurbanlarınızı təqdim etməyin. **14**Yandırma qurbanlarınızı qəbilələrinizin birində Rəbbin seçəcəyi yerdə təqdim edin. Sizə əmr etməkdə olduğum hər şeyi orada edəcəksiniz.

15Ancaq Allahınız Rəbbin sizə verdiyi bərəkətə görə yaşadığımız şəhər-

lərdə ürəyiniz istəyən qədər heyvan kəşib ətindən yeyə bilərsiniz. Pak yaxud murdar insan bu əti ceyrən və ya maral əti yediyiniz kimi yeyə bilər.

16Qanını isə yeməyin, su kimi yerə tökün. **17**Taxılınızın, təzə şərablarınızın, zeytun yağınızın onda bir hissəsini, mal-qara və qoyun-keçilərinizin ilk balalarını, əhd etdiklərinizin hamısını, könüllü təqdimlərinizi, qaldırma təqdimlərinizi yaşadığınız şəhərlərdə yeməyin. **18**Siz, oğullarınız, qızlarınız, qul və qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan Levililər bunları Allahınız Rəbbin hüzurunda, Onun seçəcəyi yerdə yeyəcəksiniz. Allahınız Rəbbin hüzurunda hansı iş əl atsanız, sevinc tapacaqsınız. **19**Ehtiyatlı olun! Bu torpaqda yaşadığımız müddətdə Levililərə etinasız yanaşmayın.

20Allahınız Rəbbin sizə vəd etdiyi kimi sərhədinizi genişləndirəndə ət yemək istəyərək “gələn ət yeyək” desəniz, ürəyiniz istəyən qədər ət yeyə bilərsiniz. **21**Allahınız Rəbbin adını qoymaq üçün seçdiyi yer sizdən uzaqdırsa, əmr etdiyim kimi Rəbbin verdiyi naxırlardan, sürülərdən heyvan kəşib öz şəhərlərinizdə ürəyiniz istəyən qədər ət yeyə bilərsiniz. **22**Pak yaxud murdar insan bu əti ceyrən və ya maral əti kimi yeyə bilər. **23**Lakin ehtiyatlı olun ki, əti qanlı-qanlı yeməyəsini, çünki ətə can verən qandır. Ətlə birlikdə canı yeməyin. **24**Qanı yeməyin, su kimi yerə tökün. **25**Qanı yeməyin. Belə etsəniz, Rəbbin gözündə doğru olanı etmiş olarsınız. Onda həm sizin, həm də sizdən sonra gələn övladlarınızın xoş güzəranı olar.

26Müqəddəs təqdimlərinizi, əhd etdiyiniz təqdimləri götürüb Rəbbin

seçəcəyi yerə gedin. **27**Yandırma qurbanlarınızı, əti və qanı Allahınız Rəbbin qurbangahında təqdim edin. Qurbanlarınızın qanı Allahınız Rəbbin qurbangahında tökülsün. Ətini isə yeyə bilərsiniz. **28**Sizə çatdırdığım bütün bu əmrlərə düzgün əməl edin. Allahınız Rəbbin gözündə yaxşı və doğru işlər gördüyünüz üçün sizin və sizdən sonra gələn övladlarınızın həmişə xoş güzəranı olar.

Başqa allahlara səcdə etməyin

29Allahınız Rəbb torpaqlarını almağa gedəcəyiniz millətləri qarşınızdan yox edəcək. Torpaqlarını irs olaraq alıb orada yaşayanda, **30**onları yox edəndə ehtiyatlı olun ki, onların felinə düşməyəsiz. “Bu millətlər allahlalarına necə sitayiş edirdilərsə, biz də elə edək” deyərək onların allahlarına müraciət etməyin. **31**Allahınız Rəbbə bu cür pərəstiş etməyin. Onlar öz allahları üçün Rəbbin nifrət etdiyi iyrenc işləri görürlər. Belə ki oğullarını, qızlarını odda yandıraraq allahlarına qurban veririlər.

32Sizə buyurduğum bütün əmrlərə diqqətlə əməl edin. Onlardan nəyisə əskildib, onlara nəyisə artırmayın.

13 **1**Əgər aranızdan bir peyğəmbər yaxud bir rəya görəndə çıxıb sizə bir əlamət ya da möcüzə olacağını söyləyərsə, **2**sonra “tanımadığınızı yad allahların ardınca gedək və onlara sitayiş edək” deyərsə, bəhs etdiyi əlamət və ya möcüzə həyata keçsə də, **3**belə peyğəmbərin yaxud rəya görəndə sözlərinə qulaq asmayın. Bilin ki, Allahınız Rəbb sizi sımayır, görmək istəyir, siz Allahınız Rəbbi bütün qəl-

binizlə, bütün varlığınızla sevirsinizmi? **4**Siz Allahınız Rəbbin ardınca gedin və Ondan qorxun. Onun əmrlərinə əməl edib sözlərinə qulaq asın, Rəbbə sitayiş edərək Ona bağlı qalın. **5**O peyğəmbər yaxud rəya görəndə isə öldürülsün, çünki sizi Misir ölkəsindən çıxaran və köləlik diyarından qurtaran Allahınız Rəbbə qarşı getməyə sövq edirdi. Onlar sizi Allahınız Rəbbin əmr etdiyi yolla getməkdən azdırmaq istəyirdi. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın.

6Hətta bir anadan doğulan qardaşınız, öz oğlunuz və ya qızınız, qoynunuzdakı arvadınız ya da candan əziz dostunuz sizi gizlicə başdan çıxarmaq üçün sizə və atalarınıza naməlum olan allahlardan, **7**ətraf xalqların, dünyanın bu başından o biri başına qədər sizə yaxın və ya uzaq xalqların allahlarından bəhs edib “gedək yad allahlara sitayiş edək” desə, **8**ona uyaraq qulaq asmayın. Ona heyfiniz gəlməsin, acımayın, onu qorumayın. **9**Mütləq onu öldürün. Əvvəlcə siz, sonra bütün xalq qoy onu daşqalaq etsin. **10**Sizi Misir torpağından, köləlik diyarından çıxaran Allahınız Rəbdən ayırmaq üçün çalışdığına görə onu daşqalaq edib öldürün. **11**Onda bunun sorasını alan bütün İsraililər qorxacaq və bir də aranızda buna bənzər pis işlər olmayacaq.

12Allahınız Rəbbin sizə yaşamaq üçün verəcəyi şəhərlərin birində **13**sizin aranızdan yaramaz adamlar çıxıb “tanımadığınızı yad allahların ardınca gedək və onlara sitayiş edək” deyərək şəhərlərində yaşayan xalqı azdırdıklarını eşitsəniz, **14**bunu araşdıraraq

QANUNUN TƏKRARI 14

223

yaxşı-yaxşı tədqiq edin. Eşitdikləriniz doğrudursa və aranızdan birisinin belə iyrənc iş gördüyü sübut edilərsə, **15**mütləq o şəhərdə yaşayanları qılıncdan keçirin. Şəhəri tamamilə məhv edib oradakı bütün xalqı və heyvanları qılıncdan keçirin. **16**Talan mallarının hamısını toplayıb meydanın ortasına yığın. Şəhəri və malların hamısını Allahınız Rəbb üçün tamamilə yandırın. Qoy bu şəhər əbədi olaraq viranəliyə çevrilsin və yenidən bərpa edilməsin. **17**Məhv edilməyə həsr edilən mallardan heç nəyi özünü üçün götürməyin. Onda Rəbbin qızğın qəzəbi yatar və atalarınıza and edib söz verdiyi kimi sizə rəhm edər və mərhəmət göstərərək sizi çoxaldar. **18**Ona görə ki siz Allahınız Rəbbin sözünü dinləyirsiniz. Beləliklə, bu gün sizə buyurduğum əmrlərə əməl edib Rəbbin gözündə doğru olanı etmiş olacaqsınız.

Qadağan olan matəm ənənəsi

14 **1**Siz Allahınız Rəbbin övladlarısınız. Ölən üçün bədəninizi yaralamayın və saçınızın ön tərəfini qırmağın. **2**Axı siz Allahınız Rəbbin müqəddəs xalqısınız. Rəbb yer üzərində olan bütün xalqlar arasından sizi Özünə məxsus xalq olaraq seçdi.

*Əti yeyilən və yeyilməyən heyvanlar**(Lev. 11:1-47)*

3Murdar şeylər yeməyin. **4**Bu heyvanların ətinə yeyə bilərsiniz: öküz, qoyun, keçi, **5**maral, ceyran, xallı maral, dağ keçisi, geyik, cüyür, dağ qoyunu. **6**Heyvanlardan qoşadırnaqlı, gövşəyən heyvanların hamısının ətin-

dən yeyə bilərsiniz. **7**Lakin gövşəyən yaxud qoşadırnaqlı olan bu heyvanların – dəvə, dovşan, qayadovşanın ətinə yeməyin, çünki onlar gövşəyir, lakin qoşadırnaqlı deyil, buna görə sizin üçün haramdır. **8**Donuz isə qoşadırnaqlı olsa da, gövşəmir, o sizin üçün haramdır. Onların nə ətinə yeyin, nə də leşinə toxunun.

9Sularda yaşayan heyvanlardan üzgəcləri və pulcuqları olanların hamısını yeyə bilərsiniz. **10**Amma üzgəcləri və pulcuqları olmayanların hamısı sizə haram sayılır, yeməyin.

11Bütün pak quşların ətindən yeyə bilərsiniz. **12**Lakin bu quşların ətinə yeməməlisiniz: qartal, keçələkərkəs, qaraquş, **13**çalağan, şahin, bütün çalağan cinsindən olanlar, **14**bütün qarğa cinsindən olanlar, **15**dəvəquşu, bayquş, qağayı, bütün qırğı cinsindən olanlar, **16**yapalaq, böyük bayquş, ağ bayquş, **17**qutan, leş kərkəsi, qarabatdaq, **18**leylək, bütün vağ cinsindən olanlar, şanapipik, yarasa. **19**Bütün qanadlı qaynaşan heyvanlar sizin üçün haramdır, yeməyin. **20**Qanadı olan pak heyvanların hamısını yeyə bilərsiniz.

21Ölü halda tapılan heyvan ətindən yeməyin. Şəhərinizdə olan əcnəbiyə verə bilərsiniz ki, yesin yaxud da yadellilərə sata bilərsiniz. Siz isə Allahın müqəddəs xalqısınız. Oğlağı anasının südündə bişirməyin.

Ondabir hissəyə aid qayda

22İlbəil tarlalarınızda bitən bütün məhsulların onda bir hissəsini mütləq ayırın. **23**Daim Allahınız Rəbdən qorxmağı öyrənmək üçün taxılınızın,

təzə şərabınızın, zeytun yağınızın onda bir hissəsini, mal-qaranızın, qoyun-keçilərinizin ilk balalarını Allahınız Rəbbin qarşısında, Öz isminə məskən seçdiyi yerdə yeyin. **24**Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçdiyi yer sizdən çox uzaqdadırsa, Allahınız Rəbbin sizə bərəkət verdiyi məhsulların onda bir hissəsini siz oraya apara bilməyəcək qədər yol uzundur, **25**o zaman bunları satıb pula çevirin və bu pulu götürüb Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerə gedin. **26**Pulu ürəyiniz istəyəni almağa sərf edin: mal-qara, qoyun-keçi, şərab, başqa kəlfəndirici içki – ürəyiniz nə istəyirsə, alın. Siz və külfətiniz orada Allahınız Rəbbin qarşısında yeyib sevinin. **27**Şəhərlərinizdə yaşayan Levililərə etinasız yanaşmayın, çünki onların sizinlə birgə payı və irsi torpağı yoxdur.

28Hər üç ilin sonunda – üçüncü ildə bitən bütün məhsulunuzun onda bir hissəsini çıxarıb şəhərlərinizdə toplayın. **29**Sizinlə birgə payı və irsi torpağı olmayan Levililər, şəhərlərinizdə olan qarıblar, yetimlər və dul qadınlar qoy gəlib bundan doyunca yesinlər. Belə edin ki, Allahınız Rəbb sizə əlinizin bütün zəhmətinə xeyir-dua versin.

Borcların bağışlanma ili

(Lev. 25:1-7)

15 **1**Hər yeddi ilin sonunda sizə borclu olanları bağışlayın. **2**Borcların bağışlanma işini belə edin: hər alacağı olan şəxs qonşusunun borcunu bağışlasın. Qonşusunu yaxud soydaşını borcunu geri qaytarmağa məcbur etməsin, çünki Rəbb tərəfindən borcların bağışlanma ili elan

edilmişdir. **3**Yadellilərdən borclarınızı geri ala bilərsiniz, lakin İsraili soydaşlarınızın borclarını bağışlamalısınız. **4**Onda aranızda kasıb olmaz. Əgər Allahınız Rəbbin sizə mülk olaraq almaq üçün verəcəyi torpaqda **5**Onun sözünə tam itaət etsəniz, bu gün sizə buyurduğum əmrlərin hamısına diqqətlə əməl etsəniz, **6**Allahınız Rəbb sizə vəd verdiyi kimi mütləq bərəkət verəcək. Siz bir çox millətlərə borc verəcək, lakin onlardan borc almayacaqsınız. Siz bir çox millətlərə hökmranlıq edəcəksiniz, onlar sizə hökmranlıq etməyəcək.

7Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağın hər hansı bir şəhərində yaşayan soydaşlarınızdan biri kasıbdırsa, daşürəklə olmayın. Kasıb soydaşınıza qarşı əliniz bağlı olmasın. **8**Əksinə, əliaçıq olun, nəyə ehtiyacı varsa, ona lazımınca borc verin. **9**Məbada “yeddi il – borcların bağışlanma ili yaxındır” deyərək ürəyinizə pis fikirlər gətirəsiniz. Soydaşınız üçün xəsislik etməyin, ona kömək etməkdən boyun qaçırmayın. Yoxsa kasıb soydaşınız sizdən Rəbbə şikayət edər və günah qazanarsınız. **10**Kasıba səxavətlə, könüllü surətdə yardım edin, çünki buna görə Allahınız Rəbb bütün əməyinizə, əl atduğunuz hər işə bərəkət verəcək. **11**Ölkədə həmişə kasıblar olacaq, buna görə mən sizə belə əmr edirəm: mütləq öz ölkənizdəki kasıb və möhtac soydaşınıza qarşı əliaçıq olun.

Qullar haqqında

(Çix. 21:1-11)

12Əgər İbrani soydaşlarınızdan bir kişi və yaxud qadın sizə qul kimi satılıbsa, bu qul altı il sizə qulluq

edəndən sonra yeddinci il onu azad edin. **13**Azad edərkən onları əliboş yola salmayın. **14**Səxavət göstərüb sürülərinizdən, taxılımlardan, şərabınızdan onlara verin. Allahınız Rəbb sizə necə bərəkət veribsə, siz də onlara elə verin. **15**Misirdə kölə olduğunuzu, Allahınız Rəbbin sizi qurtardığını yada salın. Bu gün ona görə bu əmrə verirəm.

16Əgər qulunuz sizi və külfətinizi sevirsə, sizinlə güzəranı xoşdursa və “sizdən ayrılmaq istəmirəm” deyirsə, **17**onda bir biz götürüb qulunuzun qulağından keçirərək qarıya batırın. Bundan sonra o ömrü boyu qulunuz olaraq qalacaq. Qarabaşlarınızla da bu cür rəftar edin. **18**Qullarınızı azad etmək sizə çətin gəlməsin. Sizə qulluq etdiyi altı il ərzində mizdli işçidən ikiqat artıq iş görmüşdür. Sizə Allahınız Rəbb hər işdə bərəkət verəcək.

İlk dəfə doğan heyvanlar

19Mal-qara və qoyun-keçilərinizin ilk doğulan balalarından hər erkək heyvanı Allahınız Rəbb üçün təqdis edin. Öküzlərinizin ilk balalarını işlətməyin, qoyun-keçilərinizin ilk balalarını qırxmayın. **20**Siz ailələrinizlə birgə hər il Allahınız Rəbbin önündə, Onun seçəcəyi yerdə bu heyvanların ətinə yeyin. **21**Bir heyvanın qüsuru varsa, axsaq yaxud kordursa, hansısa ciddi çatışmazlığı varsa, onu Allahınız Rəbbə qurban etməyin. **22**Belə heyvanları kəsib şəhərlərinizdə yeyə bilərsiniz. Pak və yaxud murdar insan bu ətdən ceyran və ya maral əti yediyi kimi yeyə bilər. **23**Qanını isə yeməyin, onu su kimi torpağa tökün.

Pasxa bayramı

(Çix. 12:1-20)

16 **1**Aviv ayını qeyd edin və Allahınız Rəbbin Pasxa bayramını keçirin. Allahınız Rəbb sizi Misirdən Aviv ayında gecə ikən çıxartdı. **2**Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerdə qoyun-keçilərinizdən, mal-qaranızdan Pasxa qurbanı kəsin. **3**Qurban əti ilə birlikdə mayalı çörək yeməyin. Misirdən tələsik çıxdığınıza görə əziyyət içərisində yediğiniz çörək kimi yeddi gün mayasız çörək, yəni əziyyət çörəyi yeyin. Bununla ömür boyu Misirdən çıxdığınız günü yada salın. **4**Ölkənizin heç bir yerində yeddi gün mayadan istifadə olunmasın. Qurban kəsdiyiniz heyvanların əti axşamdan sabaha qalmasın.

5Pasxa qurbanlarını Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi şəhərlərin heç birində kəsməyin, **6**ancaq Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerdə kəsin. Orada qurbanları axşam, gün batanda, Misirdən çıxdığınız saatlarda kəsin. **7**Əti Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerdə bişirib yeyin. Səhər açılanda isə oradan çıxıb çadırlarınıza qayıdın. **8**Altı gün mayasız çörək yeyin. Yeddinci gün Allahınız Rəbb üçün təntənəli toplantı keçirin və heç bir iş görməyin.

Həftələr bayramı

(Çix. 34:22; Lev. 23:15-21)

9Əkinə oraq vurduğunuz ilk gündən yeddi həftə sayın və **10**Allahınız Rəbbin sizə verdiyi bərəkətə görə könüllü təqdim verməklə Allahınız Rəbb üçün Həftələr bayramı keçirin. **11**Allahınız Rəbbin qarşısında – Onun

Öz isminə məskən seçəcəyi yerdə siz, oğullarınız, qızlarınız, qullarınız, qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan Levililər, aranızda yaşayan qəriblər, yetimlər və dul qadınlar birlikdə sevinəcəksiniz. **12**Misirə kölə olduğunuzu yada salın və bu qaydalara diqqətlə əməl edin.

Çardaqlar bayramı

(Lev. 23:33-43)

13Xırmanınızdan, üzümşaxanınızdan məhsul götürəndən sonra özünüzdə üçün yeddi gün Çardaqlar bayramı keçirin. **14**Bu bayramda siz, oğullarınız, qızlarınız, qullarınız, qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan Levililər, qəriblər, yetimlər və dul qadınlarla birlikdə sevinəcəksiniz. **15**Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerdə Rəbb üçün yeddi gün bu bayramı keçirin, çünki Allahınız Rəbb bütün məhsullarınıza, əllərinizin hər işinə xeyir-dua verib və siz tam sevinc içində yaşayacaqsınız.

16Bütün kişiləriniz ildə üç dəfə Mayasız Çörək bayramında, Həftələr bayramında, Çardaqlar bayramında Allahınız Rəbbin hüzurunda olmaq üçün Onun seçəcəyi yerə getsin. Rəbbin hüzuruna heç kim əliboş getməsin. **17**Hər biriniz Allahınız Rəbbin sizə verdiyi bərəkətə görə bəxşiş götürməlisiniz.

Hakimlərlə məmurların təyin olunması

18Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi şəhərlərdə hər qəbiləniz üçün hakimlər və məmurlar seçin. Qoy onlar xalqa ədalətlə hakimlik etsinlər. **19**Höküm çıxararkən haqsızlıq etməyin, heç kimin tərəfini saxlamayın. Rüşvət

almayın, çünki rüşvət müdrək insanın belə, gözlərini kor edir və məhkəmədə məsum bir insana qarşı səhv qərara yol verir. **20**Salehliyin, yalnız salehliyin ardınca gedin, onda həyat taparsınız və Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağı irs olaraq alarsınız.

21Allahınız Rəbb üçün quracağınız qurbangahın yanına ilahə Aşeranın surətində heç bir ağac sütunu qoymayın. **22**Allahınız Rəbbin ikrah etdiyi daş sütun qoymayın.

17 **1**Hər hansı bir qüsuru və çatışmazlığı olan öküzü ya da qoyunu Allahınız Rəbbə qurban etməyin. Belə etmək Allahınız Rəbb üçün iyrəncdir.

2Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi şəhərlərin birində aranızdan Onun əhdini pozub gözündə pis olanı edən hər hansı bir kişi və ya qadın çıxarsa, **3**əmlərimin ziddinə gedib başqa allahlara sitayiş edərsə, bütlərə yaxud günəşə, aya yaxud səma cisimlərindən hər hansı birinə sitayiş və səcdə edərsə, **4**bu hadisədən xəbərdar olsanız, eşitdiklərinizi yaxşı-yaxşı araşdırın. Əgər bu xəbər doğrudursa və belə iyrənc halın İsraildə baş verdiyi sübuta yetərsə, **5**belə pis hərəkət edən kişini və ya qadını şəhərin darvazasına gətirib daşqalaq edərək öldürün. **6**Ölümə məhkum olan adam iki yaxud üç nəfərin şahidliyi ilə öldürülməlidir. Tək bir nəfərin şahidliyi ilə öldürülməsin. **7**O adamı əvvəlcə şahidlər, sonra isə bütün xalq daşqalaq etsin. Beləliklə, aranızdan pislili atın.

Məhkəmə işləri

8Əgər şəhərlərinizdə qatillik, dava

QANUNUN TƏKRARI 18

227

və ya təcavüz barəsində qərar çıxarmaqda həll edə bilmədiyiniz çətinliklərə rast gəlsəniz, Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerə gedin. **9**O dövrədə xidmət edən Levili kahinlərin və hakimlərin yanına gedib onlara müraciət edin. Qoy onlar araşdırıb məhkəmə qərarını sizə versinlər. **10**Rəbbin seçəcəyi yerdən sizə deyilən qərara əməl edin. Sizə nə öyrətsələr, ona diqqətlə əməl edin. **11**Öyrədilən təlimata və söylənilən hökmə görə rəftar edin. Əmr edilənlərdən nə sağa, nə də sola dönün. **12**Orada Allahınız Rəbbin hüzurunda vəzifəsini icra edən kahinə yaxud hakimə qulaq asmamaq iddiasında olan şəxs öldürülsün. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın. **13**Bütün xalq bu xəbəri eşidib qorxacaq və bir daha bu iddiaya düşməyəcək.

Padşahlı əlaqədar qanunlar

14Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağa girib, oranı irs olaraq alanda və orada maskunlaşanda əgər “bütün ətraf ölkələrdəki kimi bizə hökm edəcək bir padşah təyin edək” desəniz, **15**mütləq Allahınız Rəbbin seçəcəyi adamı padşah qoyun. Padşah təyin etdiyiniz adam öz soydaşlarınızdan olmalıdır. İsraili soydaşlarınızdan olmayan yadelli bir adamı padşah edə bilməzsiniz. **16**Qoy padşah özü üçün at çoxaltmasın. İlxısını artırmaq üçün xalqı Misirə – geriye qaytarmasın, çünki Rəbb sizə belə demişdi: “Bir də bu yoldan geri qayıtmayın”. **17**Padşah çox arvad almasın,¹ yoxsa ürəyi haqq yolundan dönər. O özü üçün çoxlu qızıl-gümüş yığıb onu çoxaltmasın.²

18Padşah taxta çıxandan sonra

Levili kahinlərin nəzarəti altında bu Qanundan bir surətini özü üçün kitaba köçürsün. **19**Qoy o, Qanunun bu surətini yanında saxlayaraq ömrü boyu hər gün oxusun. Bununla da padşah Allahınız Rəbdən qorxmağı, bu Qanunun bütün sözlərinə və bu qaydalara diqqətlə əməl etməyi öyrənsin. **20**Özünü soydaşlarından üstün tutmasın, əmrədən nə sağa, nə də sola dönsün. Onda İsraildə özünün və nəslinin padşahlıq dövrü uzun olar.

Levililərlə kahinlərin payı

18 **1**Levili kahinlərin, bütün Levi qəbiləsinin digər İsraililərlə birgə payı və irsi olmayacaq. Onlar Rəbbə verilən yandırma təqdimləri ilə doyacaq və bu onların irsi olacaq. **2**Levililərin soydaşları arasında irsi torpaqları olmayacaq və Rəbbin onlara söz verdiyi kimi onların irsi Rəbb Özüdür.

3Xalq arasında öküz və qoyun qurbanı təqdim edən qol, çənə və ıçalatı kahinlərə pay versin. **4**Taxılınızın, təzə şərabinizin, zeytun yağınızın nübarını və qoyunlarınızdan qırxdığınız ilk yunu kahinlərə verin. **5**Allahınız Rəbb onları və övladlarını bütün qəbilələriniz arasında seçdi ki, daim Rəbbin adına xidmətdə dayansınlar.

6Əgər bir Levili yaşadığı İsrail şəhərlərinin birindən könüllü surətdə Rəbbin seçəcəyi yerə gedərsə, **7**orada Allahı Rəbbin qarşısında dayanan Levili soydaşları kimi Rəbbin naminə xidmət edə bilsin. **8**O, ata mülkünün satışından əldə etdiyi vəsaitdən əlavə, onlarla bərabər paydan da istifadə edə bilər.

17:14 1Şam. 8:5 **17:16** 1Pad. 10:28; 2Sahn. 1:16; 9:28 **17:17** – 1Pad. 11:1-8
17:17 – 21Pad. 10:14-22,27; 2Sahn. 1:15; 9:27 **18:2** Say. 18:20; Qanun. 10:9

Başqa millətlərin iyrənc adətləri

9Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağa girdiyiniz zaman o millətlərin iyrənc adətlərini götürüb təqlid etməyin. **10**Aranızda oğul və qızını oda qurban verən, falçı, gələcəyideyən, baxıcı, cadugər, **11**ovsunçu, cindarlara və ruhçağıranlara müraciət edən yaxud ölüləriçağıran olmasın. **12**Rəbb belə iş görənlərə nifrət edir. Elə bu iyrənc işlərə görə Allahınız Rəbb millətləri sizin qarşınızdan qovacaq. **13**Allahınız Rəbbin gözü önündə kamil olun. **14**Çünkü torpaqlarını alacağınız millətlərin hamısı gələcəyideyənlərin və falçıların nəsihətlərinə qulaq asırlar. Amma Allahınız Rəbb sizin üçün buna izin vermir.

Gələcək peyğəmbər

15Allahınız Rəbb sizin üçün aranızdan – öz soydaşlarınız içərisindən mənim kimi bir peyğəmbər yetirəcək. Ona qulaq asın. **16**Çünkü Xorevdə yığıldığınız gün Allahınız Rəbdən bunu diləmişdiniz: “Qoy bir də Allahımız Rəbbin səsini eşitməyək və bir daha bu böyük alovu görməyək, yoxsa ölürük”. **17**Onda Rəbb mənə dedi: “Dedikləri doğrudur. **18**Onlar üçün soydaşları arasından sənin kimi bir peyğəmbər yetirəcəyəm və sözlərimi onun dilindən eşidəcəksiniz. O əmr etdiyim hər şeyi sizə söyləyəcək. **19**Mənim adımla söylədiyi sözlərə qulaq asmayan adamı ittiham edəcəyəm. **20**Lakin hansı bir peyğəmbər ona əmr etmədiyim sözü Mənim adımdan danışmağa cürət edərsə yaxud başqa allahların adından danışarsa, o

peyğəmbər öldürülsün”.

21“Axı bu sözün Rəbdən olub-olmadığını necə bilək?” deyə düşünə bilərsiniz. **22**Əgər bir peyğəmbər Rəbbin adından danışanda dediyi söz həyata keçməzsə yaxud düz çıxmazsa, bilin ki, onu Rəbb söyləməmişdir. O peyğəmbərin dediklərinin səlahiyyəti yoxdur. Ondan qorxmayın.

Sığıncaq şəhərlər

(*Say. 35:6-34; Qanun. 4:41-43; Yeşua 20:1-9*)

19¹Allahınız Rəbb torpaqlarını sizə verəcəyi millətləri yox edəndə və siz onların mülkünü alıb şəhərlərində və evlərində yaşayanda **2**Allahınız Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpağın mərkəzində özünüz üçün üç şəhər ayırın. **3**Bu şəhərlərə getmək üçün yollar çəkib Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi ölkəni üç bölgəyə ayırın. Belə ki qətl edən bu şəhərlərdən birinə qaçsın.

4Sağ qalmaq üçün oraya qaçan qatil haqqında – yəni qonşusu ilə əvvəlcədən ədavəti olmadan və bilmədən onu öldürən adam barədə belə bir qaydanız olsun. **5**Məsələn, odun kəsmək üçün qonşusu ilə meşəyə gedib ağac doğramaq üçün balta vuranda baltanın dəmiri sapından çıxıb qonşusuna dəyərsə və qonşusu ölərsə, ölümə bais adam bu şəhərlərdən birinə qaçıb canını qurtarsın. **6**Yoxsa qan qisasını alan qəzəblə qatilin izinə düşə bilər. Yol uzaq olarsa, çatıb onu öldürə bilər. Bu adamın öldürdüyü adamla əvvəllər heç bir ədavəti olmamışdı. Ona görə də ölüm hökmünə layiq deyil. **7**Bunun üçün “özünüə üç

şəhər seçin” deyə əmr edirəm.

8Allahınız Rəbbi sevmək və daim Onun yolları ilə getmək üçün bu gün sizə buyurduğum bütün bu əmrlərə diqqətlə əməl etdiyiniz üçün **9**Allahınız Rəbb atalarınıza and etdiyi kimi sizin sərhədinizi genişləndirərsə və atalarınıza verməyi vəd etdiyi bütün torpaqları sizə verərsə, o zaman özünüzdə üçün bu üç şəhərdən əlavə üç şəhər də seçin. **10**Belə ki Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpaqda günahsız qan tökülməsin və həm də qan tökməkdə təqsirkar olmayasınız.

11Lakin kiminsə qonşusu ilə ədavəti varsa, pusquda durub onu izləyərsə, hücum edərək onu vurub öldürərsə və bu şəhərlərdən birinə qaçarsa, **12**bu adamın şəhərinin ağsaqqalları adam göndərüb onu oradan götürüb öldürmək üçün qan qisası alana təslim etsin. **13**Ona rəhm etməyin. Günahsız qanı İsraildən təmizləyin ki, güzəranınız xoş olsun.

14Allahınız Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpaqda alacağınız mülkdə qonşunuzun əvvəlki adamlar tərəfindən qoyulan sərhədini dəyişdirməyin.

Şahidlər

15Bir adamı işlədə biləcəyi hər hansı bir günahda yaxud cinayətdə təqsirləndirmək üçün bir şahid kifayət deyil. Hər iddia iki yaxud üç nəfərin şahidliyi ilə təsdiq edilsin.

16Əgər bir yalançı şahid pis məqsədlə birini təqsirləndirərsə, **17**aralarında münaqişə olan iki adam Rəbbin hüzurunda, o dövrdə xidmət edən kahinlərin və hakimlərin qarşısında

dayansın. **18**Hakimlər yaxşı-yaxşı araşdırınsınlar. Əgər şahid yalançıdırsa, soydaşlarına qarşı yalandan şahidlik etmişsə, **19**onda soydaşına etmək istədiyini onun öz başına gətirin. Beləliklə, aranızdan pisliliyi atın. **20**Qalanları da bunu eşidib qorxacaq və bir daha bu cür pislilik etməyəcəklər. **21**Belə adama rəhm etməyin, can əvəzinə can, göz əvəzinə göz, diş əvəzinə diş, əl əvəzinə əl, ayaq əvəzinə ayaq ödənsin.

Döyüş zamanı

20**1**Düşmənlərinizə qarşı döyüşə çıxanda atları, döyüş arabalarını və sizdən böyük bir ordunu görəndə qorxmayın, çünki sizi Misir torpağından çıxaran Allahınız Rəbb sizinlədir. **2**Kahin döyüş qabağı ordunun yanına gəlib müraciət edərək **3**belə desin: “Ey İsraililər, qulaq asın! Bu gün düşmənlərinizlə döyüşə çıxırınsınız. Onlardan qorxub ürkməyin və təlaşa düşərək ürəyinizi yeməyin, **4**çünki Allahınız Rəbb düşmənlərinizlə döyüşmək və sizə qələbə qazandırmaq üçün sizinlə gedir”.

5Zabitlər isə orduya belə desinlər: “Yeni ev tikib içində oturmayan kim var? Qoy evinə qayıtsın. Yoxsa döyüşdə ölər, evində başqası yaşayar. **6**Üzüm bağı salıb məhsulunu toplanmayan varmı? Qoy o da evinə qayıtsın. Birdən döyüşdə ölər, məhsulunu başqası yığar. **7**Bir qıza nişanlı olub evlənməyən varmı? O da evinə qayıtsın. Yoxsa döyüşdə ölər, nişanlısını başqası alar”. **8**Zabitlərin orduya müraciətinin davamı belə olsun: “Kim qorxusundan ürəyini yeyirsə, evinə

qayıtsın. Öz ürəyi kimi yoldaşlarının da ürəyini üzməsin". **9**Zabitlər orduya müraciətini bitirəndən sonra bölmələrə rəhbərlər təyin etsinlər.

10Hansı şəhərə yürüş etsəniz, əvvəl onun xalqını sülhə çağırın. **11**Əgər o sizinlə sülh yolu ilə razılıq qərarlaşdırarsa, qoy oranın darvazalarını açarsa, qoy oranın bütün əhalisi sizə mükəlləfiyyətçi olub qulluğunuzda dursun. **12**Yox, əgər sizin sülh çağırışınızı rədd edib döyüşə başlasa, onda şəhəri mühasirəyə alın. **13**Allahınız Rəbb şəhəri sizə təslim edəndə oranın bütün kişilərini qılıncdan keçirin. **14**Qadınları, uşaqları, heyvanları və şəhərdə olan bütün malları isə talan edin. Allahınız Rəbbin sizə verdiyi düşmən malını özünüzə sərf edə bilərsiniz. **15**Sizə yaxın millətlərə aid olmayan, sizdən uzaqlarda yerləşən şəhərlərin hamısına qarşı rəftarınız belə olsun!

16Ancaq Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi bu millətlərin şəhərlərində nəfəsi olan heç bir canlı belə, sağ buraxmamalısınız. **17**Xetliləri, Emorluları, Kənanlıları, Perizliləri, Xivliləri, Yevusluları Allahınız Rəbbin sizə əmr etdiyi kimi tamamilə yox edin ki, **18**allahlarına iyrenc adətlərlə səcdə edənlərdən bunları öyrənərək Allahınız Rəbbə qarşı günah işlətməyəsini.

19Hər hansı bir şəhərlə döyüşəndə oranı almaq üçün mühasirəsi uzun çəkərsə, ağacları baltalayıb məhv etməyin. Bu ağacların məhsulundan yeyə bilərsiniz, amma onları qırmayın. Məgər çöldəki ağaclar insandır ki, onları mühasirəyə alarsınız? **20**Biləndə ki bir ağac bar vermir, həmin ağacı kəsin yox edə bilərsiniz. Sizə müqavimət göstərən şəhəri alanadək

mühasirə əməliyyatında bu ağaclardan istifadə edə bilərsiniz.

Naməlum şəxs tərəfindən öldürülənlər

21 **1**Allahınız Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpaqda, çöldə yerə sərilmiş və kim tərəfindən öldürüldüyü bilinməyən meyit görsəniz, **2**ağsaqqallarınız və hakimləriniz gedib meyitin olduğu yerlə ətraf şəhərlər arasındakı məsafəni ölçsünlər. **3**Meyitə ən yaxın şəhər hansıdırsa, oranın ağsaqqalları işə qoşulmamış, boyunduruq taxılmayan bir düyü götürsünlər. **4**Düyünü şumlamamış, əkilməmiş torpaqdakı axar sulu dəyərə gətirinsinlər və orada düyünün boynunu qırsınlar. **5**Levili kahinlər də oraya getsin. Çünki Allahınız Rəbb onları Özünə xidmətçi seçib. Qoy onlar Rəbbin adı ilə xeyir-dua versinlər, aranızdakı münaqişə və zorakılıq hallarına baxsınlar. **6**Meyitə ən yaxın şəhərin ağsaqqalları dəyərə boynu qırılmış düyünün üzərində əllərini yuyub **7**belə bəyan etsinlər: "Bu qan bizim əllərimizlə tökülməyib. Kimin etdiyini də gözümlə görməmişik. **8**Ya Rəbb, qurtardığım xalq – İsraililəri kəffarə et. Xalqını nahaq tökülən qana cavabdeh etmə". Beləliklə, qan tökmək günahı kəffarə olunacaq. **9**Rəbbin gözündə doğru olanı etdiyiniz üçün nahaq qan boynunuzdan götürüləcək.

Əsirlərdən arvad almaq

10Düşmənlərinizlə döyüşə çıxanda, Allahınız Rəbb onları sizə təslim edəndə və siz onları əsir götürəndə **11**aralarında gözəl qadın görüb ona vurulsanız, onu arvad olaraq ala bilərsiniz. **12**Qoy o qadın kişinin evinə

QANUNUN TƏKRARI 22

231

aparılısın. O, başını qırxdıraraq dir-naqlarını kəssin, **13**əynindəki əsirlik geyimlərini çıxarsın və evində qalıb ata-anası üçün bir ay yas tutsun. Bundan sonra qadını alan kişi onun yanına girib öz arvadı edə bilər. **14**Əgər o sənənin sonradan xoşuna gəlməzsə, könlü istədiyi kimi onu azad burax. Qadını pula satma və qul kimi rəftar etmə, çünki onu zəvil etmişən.

İlk oğulluq haqqı

15Əgər bir kişinin iki arvadı varsa, birini sevib digərini sevmirsə və hər iki qadın ona oğul doğmuşsa, sevmədiyi qadından doğulan oğul ilk oğludursa, **16**bu kişi əmlakını irs olaraq oğulları arasında böləndə ilk oğulluq haqqını sevdiyi qadının oğluna verə bilməz. **17**Sevmədiyi qadının oğlunu ilk oğul olaraq tanısan və bölünən malın ikiqat payını ona versin, çünki gücünün ilk yadığıdır. Ona görə də ilk oğulluq haqqı onundur.

Sözə baxmayan oğul

18Əgər bir adamın dikbaş, itaətsiz, valideynlərinə qulaq asmayan, ata-ana tərbiyəsinə məhəl qoymayan bir oğlu varsa, **19**valideynləri onu götürüb şəhərin darvazasına, şəhərin ağsaqqallarının yanına gətirsinlər. **20**Şəhər ağsaqqallarına belə desinlər: "Bizim oğlumuz dikbaş və itaətsizdir. Heç sözmüzə baxmır, qarınqulu və əyyaşdır. **21**Onda şəhərin əhalisi onu daşqalaq edib öldürəcək. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın. Qoy bütün İsraililər bu xəbəri eşidib qorxsunlar".

Digər qanunlar

22Əgər bir adam bir günahdan ötrü

ölüm cəzasına məhkum olunub ağacdən asılırsa, **23**meyiti gecə ağacda asılı qoymayın, mütləq onu həmin gün basdırın, çünki asılan adam Allahın lənətinə düşər olub. Allahımız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpağı mürdarlamayın.

22 **1**Soydaşının itmiş öküz və ya qoyununu görsən, özünü görməməzliyə vurma. Mütləq öküzü və ya qoyunu soydaşına geri qaytarmalısan. **2**Soydaşın səndən uzaqdadırsa ya da heyvanın kimə aid olduğunu bilmirsənsə, onu öz evinə apar. Soydaşın onu axtara-axtara sizə gələndək qoy bu heyvan evində qalsın. Sonra onu geri qaytar. **3**Soydaşının eşşəyini, paltarını yaxud itirdiyi başqa şeyləri tapanda da bu cür etməlisən. Özünü görməməzliyə vurma. **4**Görəndə ki soydaşının eşşəyi yaxud öküzü yolda yıxılıb, özünü görməməzliyə vurma. Mütləq heyvanı ayağa qaldırmaq üçün soydaşına kömək et.

5Qadın kişi paltarı, kişi də qadın paltarı geyinməsin, çünki belə şeyləri edən hər kəs Allahınız Rəbbə iyrənc görünür.

6Əgər təsadüfən yolda, ağacda yaxud torpaq üzərində bir quş yuvası görsən və ana quş balalarının ya da yumurtalarının üzərində oturmuşsa, ana quşu balaları ilə birlikdə götürmə. **7**Özün üçün balalarını götürə bilsən, amma mütləq anasını buraxmalısan. Belə etsən, güzəranın xoş, ömrün uzun olar.

8Yeni tikdiyin evin damının kənarına sürəhi çək ki, kimsə damından yıxılıb ölsə, qanı evinin üstünə düşməsin.

9Bağında iki növ toxumu qarışdırıb

əkmə. Belə etsən, əkdiiyin toxumun da, bağın da məhsulundan istifadə etmək sənə qadağandır.

10Kotan sürmək üçün eşşəklə öküzü yanaşı qoşma.

11Yunla kətandan toxunmuş qarışıq parçadan paltar geyinmə.

12Əbanın dörd tərəfinə qotaz sal.

Cinsi təmizliyə aid qanunlar

13Əgər bir nəfər arvad alıb yaxınlıq edəndən sonra onu bəyənməzsə, **14**ona şər ataraq adını ləkələyib “bu qızı aldım, onunla yaxınlıq edəndən sonra gördüm ki, bakirə deyil” deyərsə, **15**onda ata-anası qızın “üzağlıq mələfəsini” darvazaya – şəhər ağsaqqallarının yanına gətirsin. **16**Qızın atası şəhər ağsaqqallarına belə desin: “Bu adama qızımı arvad olaraq verdim. İndi qızımı bəyənmişəm. **17**Gördüm ki, sənin qızın bakirə deyil” deyərək mənim qızımın adını ləkələyir. Bu işə qızımın «üzağlıq mələfəsidir». Mələfə şəhərin ağsaqqallarının qarşısına sərilsin. **18**Şəhərin ağsaqqalları isə o adama cəza versin. **19**Onu yüz şəkəl gümüş pul cəzasına məhkum edib gənc qadının atasına versinlər, çünki o adam İsraildə bir qızın adını ləkələyib. Bu qadın həmin adamın arvadı olacaq və ömrü boyu onu boşaya bilməz.

20Əgər iddia doğrudursa, gənc qadının üzağlığı tapılmazsa, **21**onda gənc qadını ata evinin qarşısına çıxarsınlar. Şəhər sakinləri onu daşqalaq edib öldürsünlər, çünki ata evində zina etməklə İsraildə namussuzluq edib. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın.

22Kim başqasının arvadı ilə yataqda tutulsa, o zaman o kişi və qadın – hər ikisi öldürülsün. Beləliklə, İsrail-

dən pisliyi atın.

23Əgər bir qız kimsə nişanlıdırsa, şəhərdə kimsə onu tapıb cinsi yaxınlıq etsə, **24**o zaman onların ikisini də o şəhərin darvazasına çıxararaq daşqalaq edib öldürün. Şəhərdə olduğu halda qışqırmadığı üçün qızı, yaxınının nişanlısını ləyaqətsiz etdiyi üçün kişini öldürün. Beləliklə, İsraildən pisliyi atın.

25Əgər bir kişi nişanlı qıza çöldə rast gəlsə, onu zorlasa, onunla cinsi yaxınlıq etsə, o zaman yalnız onunla cinsi yaxınlıq edən kişi öldürülsün. **26**Gənc qadına heç nə etməyin, çünki onda ölümə layiq günah yoxdur. Ona görə ki bir adam qonşusuna necə hücum edib öldürərsə, bu iş də elədir. **27**Çünki kişi qıza çöldə rast gəlib. Nişanlı qız nə qədər qışqırsa da, köməyinə çatan olmayıb.

28Əgər kimsə nişanlanmamış bakirə bir qıza rast gəlib onu zorlayarsa və onlar tapılırsa, **29**o zaman onunla cinsi yaxınlıq edən adam qızın atasına əlli şəkəl gümüş versin və həmin qız onun arvadı olsun, çünki onu zəvil etmişdir. O, qadını ömrü boyu boşaya bilməz.

30Kimsə atasının arvadını almasın və atasının nikahını ləkələməsin.

Camaat arasına daxil ola bilməyənlər

23 **1**Cinsiyyət üzvü əzilmiş ya da kəsilmiş şəxs Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz.

2Qeyri-qanuni doğulan şəxs Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz. Onun övladları, hətta onuncu nəslə qədər olanı Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz.

3Heç bir Ammonlu və yaxud Mo-

avlı Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz. Onların heç bir övladı, hətta onuncu nəslə qədər olanlar da Rəbbin camaatı arasına əsla daxil ola bilməz, **4**çünki onlar Misirdən çıxdığımız zaman yolda sizi çörək və su ilə qarşılamadılar. Sizə lənət oxumaq üçün Aram-Naharayimdəki Petor şəhərindən Beor oğlu Bilamı muzdla tutdular. **5**Lakin Allahınız Rəbb Bilamı dinləmək istəmədi. Ona görə də Allahınız Rəbb bu lənəti xeyir-duaya çevirdi, çünki O sizi sevir. **6**Nə qədər ömrünüz varsa, onların xeyri və rifahı üçün çalışmayın.

7Edomlulara isə ikrahla yanaşmayın, çünki onlar sizin qohumlarıdır. Misirlilərə də ikrahla yanaşmayın, çünki torpaqlarında qərib olmusunuz. **8**Onlardan doğulanların üçüncü nəslə Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilər.

Ordugahın təmizliyi

9Düşmənlərlə döyüşmək üçün ordugah quranda özünüzü hər cür murdarlıqdan qoruyun. **10**Əgər gecə yatarkən aranızda toxumu tökülən şəxs olarsa, o, ordugahdan kənara çıxсын və buraya daxil olmasın. **11**Axşamadək yuyunsun və gün batandan sonra ordugaha qayıtsın.

12Ordugahınızdan kənarında ayaqyolu üçün yer təyin edin. **13**Sursatınız arasında yer qazmaq üçün bel də olsun ki, ayaqyoluna gedəndə ifrazatın üstünü basdırma bilərsiniz. **14**Çünki sizi qurtarmaq və düşmənlərinizi sizə təslim etmək üçün ordugahınızın içində Allahınız Rəbb gedir. Orduga-

hınız müqəddəs olsun ki, Rəbb natəmiz bir şey görüb sizdən üz döndərməsin.

Müxtəlif qanunlar

15Ağasının yanından sizin yanınıza qaçan qulu ağasına qaytarmayın.

16Qoy öz seçdiyi yerdə, bəyəndiyi bir şəhərdə aranızda yaşasın. Ona əzab verməyin.

17İsrailli qadın və kişilər arasında heç kim məbəd fahişəliyi etməsin.

18Qadının və ya kişinin fahişəliklə qazandığı qazancı Allahınız Rəbbin məbədinə təqdim etməyin. Hər ikisi Allahınız Rəbbin gözündə iyrəncdir.

19Soydaşınıza pulu, ərzağı və yaxud da faiz gətirən başqa bir şeyi sələmlə borc verməyin. **20**Yadellidənsə faiz ala bilərsiniz, amma soydaşlarınızdan almayın ki, Allahınız Rəbb mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda əl atdığımız hər iş xeyir-dua versin.

21Allahınız Rəbbə bir əhd təqdimi edəcəyinizi söyləyəndə gecikdirməyin, çünki Allahınız Rəbb mütləq bunu sizdən istəyəcək. Onu yerinə yetirməməyiniz günahdır. **22**Amma əhd etməkdən çəkinirsinizsə, bu, günah deyil. **23**Ağızımızdan çıxarı yerinə yetirməyə diqqət edin, çünki Allahınız Rəbbə əhd edərək ürəkdən təqdim etməlisiniz.

24Qonşunuzun bağına girəndə doyunca üzüm yeyə bilərsiniz, amma səbətinizə yığmayın. **25**Qonşunuzun zəmisinə girəndə əlinizlə başaq yığa bilərsiniz, amma zəmiyə oraq vurmayın.

23:3-5 Neh. 13:1-2 **23:4** Say. 22:1-6 **23:5** Say. 23:7-24:9 **23:6** Eyr. 9:12 **23:17** Lev. 19:29
23:19-20 Çıx. 22:25; Lev. 25:36-37; Qanun. 15:7-11 **23:21** Say. 30:1-16; Mat. 5:33
23:25 Mat. 12:1; Mark 2:23; Luka 6:1

24 ¹Kimsə bir qadını alıb, evlilik zamanı onda ləyaqətsiz bir şey tapdığı üçün qadını bəyənməzsə, talaq kağızı yazıb əlinə verərək evindən çıxarsa, ²evdən çıxmış qadın sonra başqa kişiyə ərə gedə bilər. ³O biri kişi də onu bəyənməzsə, ona talaq kağızı yazıb əlinə verərək evdən çıxarsa və yaxud onu alan kişi ölərsə, ⁴onu evdən çıxarmış əvvəlki əri onu təkrar özünə arvad edə bilməz, çünki qadını ləkələmişdir. Bu, Rəbbin hüsurunda iyrəncdir. Allahınız Rəbbin sizə irs olaraq verəcəyi ölkədə belə günaha yol verməyin.

⁵Təzə evlənən adam döyüşə getməsin. Ona heç bir iş tapşırmaın. Qoy bir il evində sərbəst qalıb aldığı arvadı sevindirsin.

⁶Dəyirmanı yaxud üst daşını kimsə girov götürməsin, çünki o adamın həyatını girov götürmüş olur.

⁷Əgər İsrail övladları arasında kimsə soydaşını oğurlayıb onunla kölə kimi rəftar edərsə yaxud onu satarsa, bu oğru öldürülməlidir. Beləliklə, aranızdan pislüyü atın.

⁸Cüzam xəstəliyinə tutulanda Levili kahinlərin əmr etdiyi kimi sizə öyrədəcəkləri hər şeyə əməl etməyə hədsiz diqqət göstərin. ⁹Misirdən çıxan zaman Allahınız Rəbbin yolda Məryəmə etdiyi hər şeyi xatırlayın.

¹⁰Qonşunuza bir şey borc verəndə girovu onun evinə girərək özünü götürməyin. ¹¹Bayırda dayanın, borc verdiyiniz adam qoy özü girovu bayıra çıxarsın. ¹²Əgər o adam kasıbdırsa, onun girovu sizdə ola-ola yatmayın. ¹³Girov götürdüyünüzün üst paltarını

mütləq gün batanda geri qaytarın ki, o öz üst paltarında yatıb sizə xeyir-dua etsin və bu, Allahınız Rəbbin önündə sizin üçün salehlik sayılsın.

¹⁴Muzdla işləyəni, kasıb və möhtac bir İsraili soydaşınızı yaxud şəhərlərinizdə yaşayan hər hansı bir qərbi istismar etməyin. ¹⁵Muzdunu hər gün gün batmazdan əvvəl verin, çünki kasıbdır, ümidini yalnız ona bağlayıb. Yoxsa sizdən Rəbbə fəryad edə və siz günahkar sayılırsınız.

¹⁶Oğula görə ata, ataya görə oğul öldürülməsin, hər kəs öz günahına görə öldürülsün.

¹⁷Qərbi və yetimi ədalətdən məhrum etməyin və dul qadının geyimini girov götürməyin. ¹⁸Misirdə kölə olan zaman Allahınız Rəbbin sizi oradan necə qurtardığını xatırlayın. Bunun üçün belə rəftar etməyi sizə əmr edirəm.

¹⁹Zəminizdə əkini biçən zaman bir dərz unutmusunuzsa, onu götürmək üçün geri qayıtmayın. Qoy o qəribin, yetimin və dul qadının olsun. Onda Allahınız Rəbb ələ götürdüyünüz hər işdə sizə bərəkət verəcək. ²⁰Ağacları döyüb zeytun yığan zaman budaqlarda qalanı dənəlmək üçün geri qayıtmayın. Qoy o, qəribin, yetimin və dul qadının olsun. ²¹Bağınızın üzümlərini yığan zaman tənəklərdə qalanı başqa etmək üçün geri qayıtmayın. Qoy o, qəribin, yetimin və dul qadının olsun. ²²Misir torpağında kölə olduğunuzu xatırlayın. Bunun üçün belə rəftar etməyi sizə əmr edirəm.

25 ¹İnsanlar arasında münəqişə olarsa, qoy onlar məhkəməyə

24:1 Mat. 5:31; 19:7; Mark 10:4 **24:7** Çıx. 21:16 **24:8** Lev. 13:1-14:54 **24:9** Say. 12:10
24:10-13 Çıx. 22:26-27 **24:14-15** Lev. 19:13; Yaq. 5:4 **24:16** 2Pad. 14:6; 2Saln. 25:4; Yez. 18:20
24:17-18 Çıx. 23:9; Lev. 19:33-34; Qanun. 27:19 **24:19-21** Lev. 19:9-10; 23:22

getsinlər. Hakimlər bu işə baxıb haqlı adama bəraət, haqsıza isə cəza versinlər. **2**Əgər təqsirkar adam kötəklənməyə layiqdirsə, qoy hakim onu yerə uzandırıb kötəyi günahının ağırlığına görə vurdursun. **3**Təqsirkara qırx zərbədən artıq vurulmasın. Əgər qırxdan çox zərbə vursanız, soydaşınız göz önündə zəlil ola bilər.

4Xırman çəkən öküzün ağzını bağlama.

5Əgər qardaşlar bir yerdə yaşayırlarsa, onlardan biri ölərsə və ölünün oğlu olmazsa, dul qadın başqa ailədən olan bir adama ərə getməsin. Qayını yanına gəlib onu arvad olaraq alsın və qayın-qəyyumluq vəzifəsini yerinə yetirsin. **6**Qadının doğacağı ilk oğul mərhumun adını yaşatsın. Qoy İsraildə mərhumun adı batmasın. **7**Kim mərhum qardaşının dul arvadını almaq istəməzsə, dul qadın darvazada yerləşən ağsaqqalların yanına getsin və belə desin: “Qaynım İsraildə qardaşının adını yaşatmaqdan imtina edir. Mənim üçün qayın-qəyyumluq vəzifəsini icra etmək istəmir”. **8**Onda şəhər ağsaqqalları onun qaynını çağıraraq danışacaqlar. Əgər o inad edib yenə də “onu almıram” desə, **9**o zaman həmin qadın ağsaqqallar qarşısında gəlib qaynının çarığını çıxararaq üzünə tükürsün və “qardaşının nəslini yaşatmayana belə edilir” desin. **10**İsraildə onun nəslini “çarığı çıxarılanın nəslini” adlanacaq.

11Əgər dalaşan iki kişinin arvadlarından hansısa ərini döyən kişinin əlindən qurtarmaq üçün gəlib əl uzatsa və o biri kişinin cinsiyyət üzvündən

yapışsa, **12**belə qadına rəhm etmədən onun əlini kəsin.

13Aldatmaq üçün torbanızda biri ağır, digəri yüngül çəkən iki cür çəki daşı olmasın. **14**Evinizdə biri böyük, digəri kiçik ölçən iki cür ölçü əşyası olmasın. **15**Çəki daşınız, ölçünüz düzgün və dəqiq olsun ki, Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpaqda uzun ömür sürəsiniz. **16**Çünki Allahınız Rəbb belə pis işlər görənlərə haqsızlıq edənlərə nifrət edir.

17Misirdən çıxanda Amaleqlilərin yolda sizə nə etdiyini yada salın. **18**Siz yorulub əldən düşərkən onlar yolda sizə hücum etdilər, arxada qalan bütün gücsüzləri qırdılar, Allahdan qorxmədilər. **19**Allahınız Rəbb mülk etmək üçün irs olaraq sizə verəcəyi torpaqda və ətrafınızda olan düşmənlərin hamısından qurtarıb rahatlıq verəndə səma altından Amaleqlilərin xatirəsini silin və bunu unutmayın.

İlk məhsul və onda bir hissə

26 **1**Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpağa girib orada məskunlaşanda **2**Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi ölkənin torpaqlarından topladığınız bütün məhsulların nübarını götürüb bir səbətə yığın. Sonra Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerə gedin. **3**O dövrdə xidmət edən kahinin yanına gedib deyin: “Allahın Rəbbə bu gün bəyan edirəm ki, Rəbbin atalarımıza vəd etdiyi ölkəyə çatdım”. **4**Kahin əlinizdən səbəti alıb onu Allahınız Rəbbin qurbangahı önündə yerə qoysun. **5**Allahınız Rəbbin önündə bunu bəyan edin:

25:3 2Kor. 11:24 **25:4** 1Kor. 9:9-10; 1Tim. 5:18 **25:5-6** Mat. 22:23-24; Mark 12:18-19;
25:5-6 Luka 20:27-28 **25:7-10** Rut 4:7-8 **5:13-16** Lev. 19:35-36 **25:17-19** Çıx. 17:8-14;
25:17-19 1Şam. 15:2-9 **26:2** Çıx. 23:19

“Atam köçəri Aramlı idi. Azsayılı olaraq Misirə enib orada məskunlaşdı və ondan böyük, güclü, çoxsaylı millət törədi. **6**Misirlilər bizimlə pis rəftar etdilər. Bizi zəlil edib üzərimizə ağır işlər yüklədilər. **7**Onda atalarımızın Allahu Rəbbə fəryad qopardıq və Rəbb səsimizi eşitdi. Əzabımızı, əziyyətimizi və zəlalətimizi gördü. **8**Rəbb qüdrətli əli, uzanan qolu, böyük zəhmi, əlamət və möcüzələri ilə bizi Misirdən çıxartdı. **9**O bizi bu yerə gətirərək süd və bal axan bu torpağı bizə verdi. **10**İndi, ya Rəbb, mənə verdiyin torpağın məhsulunun nübarını Sənə gətirmişəm”. Sonra səbəti Allahınız Rəbbin önünə qoyub Onun qarşısında səcdə edin. **11**Siz, Levililər, aranızda yaşayan qəriblər Allahınız Rəbbin sizə və ailənizə verdiyi bütün yaxşı şeylər üçün sevinəcəksiniz.

12Üçüncü il onda bir hissəni təqdim etmə ilidir. Bütün məhsulunuzun onda birini bir yana yığın. Ayırma işini qurtarandan sonra onda bir hissəni Levililərə, qəriblərə, yetimlərə və dul qadınlara verin ki, şəhərlərinizdə onlar da yeyib-doysunlar. **13**Sonra Allahınız Rəbbə deyin: “Mənə əmr etdiyən kimi Rəbb yolunda ayırdıklarımı evdən çıxarıb Levililərə, qəriblərə, yetimlərə və dul qadınlara verdim. Əmrlərindən çıxmadım, heç birini yaddan çıxarmadım. **14**Bu paydan yas tutarkən yemədim, onu evdən çıxaranda murdar deyildim və onu ölümlərə təqdim etmədim. Allahım Rəbbin sözüne qulaq asdım. Mənə əmr etdiklərinin hamısını yerinə yetirdim. **15**Ya Rəbb, indi müqəddəs məskənindən – göylərdən aşağıya bax.

Xalqın İsrailə, atalarımıza etdiyən anda görə bizə verdiyin torpağa – süd və bal axan torpağa xeyir-dua ver”.

Allahın Öz xalqı

16Bu gün Allahınız Rəbb bu qaydalara, hökmlərə əməl etməyi sizə buyurur. Onlara bütün qəlbinizlə, bütün varlığınızla əməl etmək üçün diqqətli olun. **17**Bu gün Rəbbin Allahınız olduğunu, Onun yolları ilə gedəcəyinizi, qanunlarına, əmrlərinə, hökmlərinə riayət edəcəyinizi, Onun sözüne qulaq asacağınızı bəyan ediniz. **18**Bu gün Rəbb sizə verdiyi sözə görə bəyan etdi ki, Ona məxsus xalq olasınız. Ona görə də bütün əmrlərinə riayət etməlisiniz. **19**O zaman dedi ki, kimi Allahınız Rəbb, yaratdığı bütün millətlərdən tərifiyə, şöhrətdə və hörmətdə sizi üstün edəcək ki, Allahınız Rəbb üçün təqdis edilmiş xalq olasınız».

Eval dağındakı qurbangah

27**1**Musa ilə İsrailin ağsaqqalları xalqa belə dedilər: «Bu gün sizə buyurduğum bütün əmrlərə riayət edin. **2**İordan çayını keçib Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağa gedəndə böyük daşları dik qoyub əhəngləyin. **3**Atalarınızın Allahu Rəbbin vəd etdiyi kimi Onun sizə verəcəyi ölkəyə – süd və bal axan torpağa girəndə bu qanunun bütün sözlərini bu daşlara yazın. **4**Bu daşları bu gün sizə əmr etdiyim kimi İordan çayını keçəndən sonra Eval dağına dikəldib əhəngləyin. **5**Orada Allahınız Rəbbə dəmir alət vurulmamış daşlardan bir qurbangah düzəldin. **6**Allahınız Rəbbin

26:12 Qanun. 14:28-29 **26:18** Çıx. 19:5; Qanun. 4:20; 7:6; 14:2; Titə 2:14; 1Pet. 2:9

27:2-8 Yeşua 8:30-32 **27:5-6** Çıx. 20:25

QANUNUN TƏKRARI 28

237

qurbangahını yonulmamış daşlardan düzəldib üzərində Allahınız Rəbbə yandırma qurbanları təqdim edin. **7**Ünsiyyət qurbanlarını orada kəsib yeyərək Allahınız Rəbbin önündə sevinin. **8**Bu qanunun bütün sözlərini bu daşlara aydın, oxunabilən tərzdə yazın».

9Sonra Musa ilə Levili kahinlər bütün İsraililərə belə müraciət etdilər: «Ey İsraililər, sakitcə qulaq asın! Bu gündən siz Allahın xalqı oldunuz. **10**Bu gün sizə buyurduğum kimi Allahınız Rəbbin sözlərinə qulaq asıb Onun əmrlərinə, qanunlarına və qaydalarına əməl edin».

Eval dağından lənətlər

11O gün Musa xalqa belə dedi: **12**«İordan çayını keçəndə xalqa xeyir-dua vermək üçün bu qəbilələr Gerizim dağında dursun: Şimeon, Levi, Yəhuda, İssakar, Yusif, Binyamin. **13**Lənətləmək üçün bu qəbilələr Eval dağında dursun: Ruven, Qad, Aşer, Zevulun, Dan, Naftali. **14**Levililər bütün İsrail xalqına ucadan belə müraciət etsin:

15“Qoy Rəbbin iyrendiyi, bir sənətkarın əl işi olan oyma və ya tökmə büt yaradana, gizlicə belə şeylər saxlayana lənət olsun!”

Bütün xalq cavab versin:
“Amin!”

16“Qoy ata-anası ilə hörmətsiz rəftar edənlərə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

17“Qoy qonşusunun sərhədini dəyişdirənlərə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

18“Qoy kor olanı yoldan azdırana lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

19“Qoy qarıbə, yetimə, dul qadına haqsızlıq edənlərə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

20“Qoy atasının arvadı ilə yatana lənət olsun! Çünki o, atasının nikahını ləkələmişdir”.

Bütün xalq desin: “Amin!”

21“Qoy hər hansı bir heyvanla cinsi əlaqəyə girənlərə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

22“Qoy anadan yaxud atadan bir olan bacısı ilə yatana lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

23“Qoy qayınanası ilə yatana lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

24“Qoy gizlicə qonşusunu öldürənlərə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

25“Qoy günahsız qan tökmək üçün rüşvət alana lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

26“Qoy bu Qanunun sözlərini əməldə təsdiq etməyənlərə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

Xeyir-dualar

(Lev. 26:3-13; Qanun. 7:12-24)

28 **1**Əgər Allahınız Rəbbin sözlərinə yaxşı-yaxşı qulaq asıb bu gün sizə buyurduğum bütün əmrlərinə riayət etsəniz, Allahınız Rəbb sizi yer üzündəki bütün millətlərdən üstün edəcək. **2**Allahınız Rəbbin sözü-

27:12 Qanun. 11:29; Yeşua 8:33-35 **27:15** Çıx. 20:4; 34:17; Lev. 19:4; 26:1; Qanun. 4:15-18; 5:8
27:16 Çıx. 20:12; Qanun. 5:16 **27:17** Qanun. 19:14 **27:18** Lev. 19:14 **27:19** Çıx. 22:21; 23:9;
27:19 Lev. 19:33-34; Qanun. 24:17-18 **27:20** Lev. 18:8; 20:11; Qanun. 22:30; 1Kor. 5:1
27:21 Çıx. 22:19; Lev. 18:23; 20:15 **27:22** Lev. 18:9; 20:17 **27:23** Lev. 18:17; 20:14
27:26 Qal. 3:10 **28:1-14** Qanun. 11:13-17

nü dinləsəniz, bütün bu xeyir-dualar sizə gələcək və üzərinizdə qalacaq.

3Şəhərdə və çöldə xeyir-dualı olacaqsınız.

4Doğulan övladlarınız, torpağınızın məhsulları, heyvanlarınızın, mal-qara və qoyun-keçilərinizin balaları artımlı olacaq.

5Səbət və xəmir təknələriniz bərəkətli olacaq.

6Hər girişiniz, hər çıxışınız xeyir-dualı olacaq.

7Rəbb sizə hücum edən düşmənlərinizi önünüzdə məğlub edəcək. Onlar sizə bir yoldan hücum edəndə önünüzdən yeddi yolla qaçacaq.

8Rəbb anbarlarınızın, əl atdığınız hər işə "Bərəkətli olsun!" deyər əmr verəcək və Allahınız Rəbb sizə verəcəyi torpağa bərəkət yağdıracaq.

9Allahınız Rəbbin əmrlərinə riayət etsəniz, Onun yolları ilə getsəniz, Rəbb vəd etdiyi kimi sizi Özü üçün müqəddəs bir xalq kimi qoruyacaq.

10Yer üzərindəki bütün xalqlar Rəbbə məxsus olduğunuzu görüb sizdən qorxacaq. **11**Rəbb atalarınıza vəd etdiyi torpaqda sizi bolluq içərisində yaşadacaq. Doğulan övladlarınızın nəslini artırır-çoxaldacaq, heyvanlarınızın balalarını, torpağınızın məhsulunu artımlı edəcək. **12**Rəbb torpağınıza yağışı vaxtılı-vaxtında yağdıracaq və bütün zəhmətinizə bərəkət vermək üçün göylərdən zəngin xəzinəsini açacaq. Siz bir çox millətlərə bərc verəcək, lakin heç kimdən bərc almayaçaqsınız. **13**Rəbb sizi quyruq deyil, baş edəcək. Əgər bu gün sizə buyurduğum Allahınız Rəbbin əmrlərinə qulaq assanız, onlara dəqiq əməl etsəniz, aşağıda deyil, hər zaman yuxarıda olacaqsınız. **14**Bu gün sizə buyur-

duğum əmrlərdən kənara çıxmayın, başqa allahların ardınca getməyin, onlara sitayiş etməyin.

Lənətlər

(Lev. 26:14-46)

15Amma Allahınız Rəbbin sözüne qulaq asmasanız, bu gün sizə buyurduğum əmrlərin, qaydaların hamısına dəqiq əməl etməsəniz, bu lənətlər gəlib üzərinizə töküləcək.

16Şəhərdə və çöldə lənət qazanaçaqsınız.

17Səbət və xəmir təknələriniz lənətli olacaq.

18Doğulan övladlarınız, torpaqlarınızın məhsulları, mal-qara və qoyun-keçilərinizin balaları lənətə düşər olacaq.

19Hər girişiniz, hər çıxışınız lənətli olacaq.

20Rəbb əl atdığınız hər işdə üzərinizə lənət göndərəcək, sizi vahiməyə salıb çəşdirəcək. Nəhayət, Rəbdən üz döndərüb pislik etdiyinizə görə tezliklə sizə ziyan vurub həlak edəcək. **21**Rəbb mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqdan sizi yox edənədək vəbaya düşər edəcək. **22**O sizi vərəm, qızdırma, iltihab, insanı qovuran istilik, quraqlıq, səmum küləyi və kiflə cəzalandıracaq. Siz yox olana qədər bunlar sizdən əl çəkməyəcək. **23**Başınız üzərində olan göylər tunc, ayağınız altındakı yer isə dəmir kimi olacaq. **24**Rəbb ölkənizə yağış əvəzinə toz-torpaq yağdıracaq. Siz həlak olana qədər göydən üzərinizə bunlar yağacaq.

25Rəbb sizi düşmənlərinizin önündə məğlub edəcək, onlara bir yoldan hücum edəndə önlərindən yeddi yolla qaçacaqsınız. Dünyanın bütün ölkələrinə dəhşətli ibrət olacaqsınız. **26**Cə-

QANUNUN TƏKRARI 28

239

sədləriniz göydəki quşlara, yerdəki heyvanlara yem olacaq, onları ürküdüb qovan olmayacaq. **27**Rəbb sizi sağalmaz Misir çibənləri, şişlər, xoralar, qoturlarla cəzalandıracaq. **28**O sizi cəzalandıraraq dəli və kor edəcək, ürəyinizi qubarladacaq. **29**Günorta vaxtı kor adam qaranlıqda əl toxunduraxo toxundura gözdiyi kimi gəzəcəksiniz. Hər işiniz uğursuz olacaq, daim iztirab çəkəcək və talan olacaqsınız. Sizi qurtaran olmayacaq.

30Nişanlandığınız qızla başqası yatacaq. Tikdiyiniz evdə yaşamayacaqsınız. Saldığınız bağın məhsulunu dərməyəcəksiniz. **31**Öküzünüz gözünüz önündə kəsiləcək, ətindən yeməyəcəksiniz. Eşşəkləriniz sizdən zorla alınacaq və geri qaytarılmayacaq. Sürüləriniz düşmənlərinizə veriləcək və sizi qurtaran olmayacaq. **32**Oğullarınız və qızlarınız gözünüz önündə başqa bir xalqa təslim ediləcək və onların həsrətindən günbəgün gözlərinizin nuru sönəcək. Əlinizdən isə heç nə gəlməyəcək. **33**Torpağınızın və bütün zəhmətinizin məhsulunu tanımadığınız bir xalq yeyəcək, siz isə daima iztirab çəkəcək və əziləcəksiniz. **34**Gözlərinizlə gördükləriniz aqlınızı başınızdan çıxaracaq. **35**Rəbb dizlərinizə, baldırlarınıza təpədən dırnağa qədər sağalmaz çibənlər çıxararaq sizi cəzalandıracaq. **36**Rəbb sizi, öz üzərinizə təyin etdiyiniz padşahı sizin də, atalarınızın da tanımadığı bir millətə əsir apardıracaq. Orada ağacdan, daşdan düzəldilmiş yad allahlara sitayiş edəcəksiniz. **37**Rəbbin sizi əsir etdiyi xalqlar arasında heyrət, məsəl və kinəyə hədəfinə çevriləcəksiniz.

38Zəmiyə çox toxum səpib, az

yığacaqsınız, çünki onu çəyirtkə yeyib qurtaracaq. **39**Üzüm bağları salacaq, becərəcəksiniz, lakin üzümündən dərməyəcək, şərəbindən içməyəcəksiniz, çünki onlara qurd düşəcək. **40**Torpağınızın hər tərəfində zeytun ağacları bitsə də, onlardan yağ çəkə bilməyəcəksiniz, çünki zeytun ağaclarınız öz meyvəsini tökəcək. **41**Oğullarınız, qızlarınız olacaq, lakin yanınızda qalmayacaq, çünki əsir düşəcəklər. **42**Bütün ağaclarınızın və əkin sahələrinizin bəhərinə çəyirtkələr daraşacaq.

43Aranızda yaşayan yadellilər sizdən olduqca üstün olacaq, siz aşağı endikcə enəcəksiniz. **44**Sizə onlar borc verəcək, siz onlara borc verə bilməyəcəksiniz, onlar baş, siz isə quyruq olacaqsınız.

45Bu lənətlərin hamısı sizin üzərinizə töküləcək. Sizi həlak olanadək qovub yaxalayacaqlar, çünki Allahınız Rəbbin sözünə qulaq asmadınız, sizə buyurduğu əmrlərə və qaydalara riayət etmədiniz. **46**Bunlar sizə və övladlarınıza əbədi bir əlamət, bir möcüzə olacaq.

47Madam ki bolluq vaxtında Allahınız Rəbbə sevinclə və xoşluqla itaət etmədiniz, **48**Rəbbin sizə qarşı göndərdiyi düşmənlərə ac-susuz, çılpaq və hər cür ehtiyac içərisində qulluq edəcəksiniz. Rəbb sizi həlak edənə qədər boynunuza dəmir boyunduruq salacaq.

49Rəbb uzaqdan, dünyanın ucqarlarından bir milləti – dilini başa düşmədiyiniz bir milləti qartal kimi üzərinizə şığıdacaq. **50**Bu elə sərt sifətli bir millətdir ki, nə qocaların şəxsiyyətinə hörməti var, nə də uşaqlara rəhmi gəlir. **51**Bu millət sizi həlak

edənə qədər heyvanlarınızın balalarını, torpağınızın məhsulunu yeyib qurtaracaq, sizin üçün nə taxıl, nə təzə şərab, nə zeytun yağı, nə mal-qaranızın, nə də qoyun-keçilərinizin balalarını qoymayacaq. **52**Bütün şəhərlərinizi mühasirəyə alıb ölkənizdəki güvəndiyiniz möhkəm və hündür divarlarınızı tamamilə yerlə yeksan edəcəklər. Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi ölkənin bütün şəhərlərini mühasirəyə alacaqlar.

53Mühasirəyə düşəndə düşmənlərinizin sizə verəcəyi aclıqdan doğulan övladlarınızın – Allahın Rəbbin sizə verdiyi oğul-qızlarınızın ətini yeyəcəksiniz. **54**Aranızda ən ürəyinazik və həssas adam belə, öz qardaşına, sevdiyi arvadına, sağ qalan övladlarına rəhm etməyəcək. **55**Yediyi uşaqların ətindən onların heç birinə verməyəcək, çünki mühasirə olunanda düşmənlərinizin yaratdığı qıtlığa görə şəhərlərinizdə yeməyə heç nə qalmayacaq. **56**Aranızda ən ürəyinazik, həssas qadın – zərifliyindən və incəliyindən ayağını yerə basmaq istəməyən qadın belə, sevdiyi ərinə, öz oğluna, eləcə də qızına rəhm etməyəcək. **57**Bətnindən çıxan cifti və doğduğu uşaqları verməyib gizli yeyəcək, çünki bütün şəhərləriniz mühasirəyə düşəndə aclıq olacaq.

58Əgər bu kitaba yazılmış bu Qanunun bütün sözlərinə diqqətlə əməl etməsəniz, Allahınız Rəbbin əzəmətli və zəhmli adından qorxmasanız, **59**Rəbb sizi və nəslinizi dəhşətli bəlalara, böyük və sonsuz müsibətlərə, sağalmaz, ağır xəstəliklərə düşürəcək. **60**Qorxduğunuz bütün Misir xəstəliklərini yenə başınıza gətirəcək,

bu xəstəliklərə tutulacaqsınız. **61**Rəbbin bu Qanun kitabında yazılmamış hər cür xəstəlik və bəlanı sizi yox edənədək başınıza gətirəcək. **62**Göydəki ulduzlar qədər çoxalmaq əvəzinə sayca çox az qalacaqsınız, çünki Allahınız Rəbbin sözünə qulaq asmadınız. **63**Sizə yaxşılıq etmək və artırmaqdan Rəbb necə razı qalırdısa, sizi həlak etdiyi və yox etdiyi üçün də elə razı qalacaq. Mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz ölkədən qoparılaçaqsınız.

64Rəbb sizi dünyanın bu başından o biri başınadək bütün xalqların arasına səpələyəcək. Orada sizin də, atalarınızın da tanımadığı, ağacdən və ya daşdan düzəldilmiş yad allahlara sitayiş edəcəksiniz. **65**Bu millətlər arasında nə sülhünüz, nə də rahatlığınız olacaq. Rəbb sizə orada ürəkqopması, ümitsizlik, gözləməkdən yorulan gözlər verəcək. **66**Daim canınızın qayğısını çəkəcək, gecə-gündüz vahimə içərisində yaşayacaqsınız. Həyatınızın asayışı olmayacaq. **67**Ürəyinizə dolan vahimədən və gözünüzlə gördüyünüz hadisələr üzündən səhər olanda “kaş axşam olaydı”, axşam olanda “kaş səhər olaydı” deyəcəksiniz. **68**Mən sizə demişdim ki, gəldiyiniz yolla geri dönməyəcəksiniz, amma Rəbb sizi gəmilərlə Misirə geri qaytaracaq. Orada qul və qarabaş kimi düşmən bazarında satılacaqsınız, amma sizi pulla alan olmayacaq».

Əhdin yeniləşməsi

29 **1**Rəbb İsrail övladları ilə Xorev dağında əhd etmişdir. Moavda isə Musaya əmr etdi ki, yenidən əhd kəssin. Əhdin şərtləri

QANUNUN TƏKRARI 29

241

bunlardır:

2Musa bütün İsraililəri bir yere yığıb belə dedi: «Rəbbin Misirdə gözləriniz önündə firona, əyanlarına və ölkəsinə etdiyi hər şeyi gördünüz. **3**Böyük sınaqları, bu böyük əlamətləri və möcüzələri öz gözünüzlə gördünüz. **4**Lakin Rəbb bu günədək sizə anlamaq üçün ağıl, görmək üçün göz, eşitmək üçün qulaq vermədi. **5**Rəbb deyir: “Sizi qırx il səhrada gəzdirdim. Əyininizdəki paltar, ayağınızda ki çarıq yırtılıb-dağılmadı. **6**Çörək yemədiniz, şərab ya da başqa kefləndirici içki içmədiniz. Bunları ona görə etmişəm ki, Mənim Allahınız Rəbb olduğumu biləsiniz”.

7Buraya çatanda Xəşbon padşahı Sixon ilə Başan padşahı Oq bizimlə döyüşə başladılar. Amma onları məğlub etdik. **8**Torpaqlarını ələ keçirib irs olaraq Ruvenlilərə, Qadlılara, Menaşşə qəbiləsinin yarısına verdik. **9**Ələ götürdüyünüz hər işdə uğur qazanmaq üçün bu əhdin hər sözünə diqqətlə əməl edin.

10Bu gün siz hamınız – qəbilə başçılarınız, ağsaqqallarınız, məmurlarınız, İsraililərin hamısı, **11**uşaqlarınız, arvadlarınız, aranızda yaşayıb odununuza doğrayan, suyunuzu daşıyan yadellilər Allahınız Rəbbin qarşısında dayanmışınız ki, **12**bu gün Allahınız Rəbbin and edərək sizinlə bağladığı bu əhdi həyata keçirəsiniz. **13**Qoy bu gün O sizi Öz xalqı kimi təsdiq etsin, sizə söz verdiyi kimi atalarınız İbrahimə, İshaqa, Yaquba etdiyi anda görə sizin Allahınız olsun. **14**Mən bu əhdi və andı yalnız sizinlə, **15**Allahımız Rəbbin hüsurunda bizimlə bərabər duranlarla deyil, bu gün yanımızda olmayanlarla

da edirəm.

16Misirdə necə yaşadığımızı, o biri millətlərin içərisindən keçərək buraya necə gəldiyinizi özünüz də bilərsiniz. **17**Onların arasında iyrənc şeyləri – ağacdən, daşdan, qızıldan, gümüşdən düzəldilən iyrənc bütələri gördünüz. **18**Ehtiyatlı olun, bu gün aranızda bu millətlərin allahlarına sitayiş etmək üçün Allahınız Rəbdən dənən nə kişi, nə qadın, nə nəsil, nə də qəbilə olsun. Aranızda belə acı pöhrəli, zəhərli kök olmasın. **19**Bu andın sözlərini eşidən zaman kimsə öz-özünə gözaydınlığı verib belə bir fikrə düşməsin: “Onsuz da salamat qalacağam, qoy kefim istəyən kimi yaşayım”. Bu fikir həm münbit torpağa, həm də quru torpağa bəla gətirir. **20**Belə adamı Rəbb bağışlamaq istəməz. O adama qarşı qısqanc Rəbbin qəzəbi alovlanacaq. Bu kitabda yazılan bütün lənətlər başına töküləcək və Rəbb onun adını göyün altından siləcək. **21**Rəbb bu Qanun kitabında yazılan əhdin içərisində yer tutan lənətlərin hamısına görə fəlakətə uğratmaq üçün onu İsrailin bütün qəbilələrinin içərisindən çıxaracaq.

22Gələcək nəsil, sizdən sonra gələn övladlarınız və uzaq diyardan gələn yadellilər bu ölkənin bəlalarını, Rəbbin oraya göndərdiyi xəstəlikləri görə-cək. **23**Bütün torpaq yanacaq, kükürd və duzla örtüləcək, toxum əklməyəcək, cücərti görünməyəcək, ot bitməyəcək. Ölkə Rəbbin qızgın qəzəbi ilə yerlə yeksan etdiyi Sodom, Homorra, Adma və Sevoyim kimi viran olacaq. **24**Bütün millətlər “Rəbb bu ölkəyə niyə belə etdi? Bu böyük qəzəb niyə alovlandı?” deyə soruşacaqlar. **25**O zaman deyəcəklər: “Çünki onları Misir

torpağından çıxararkən atalarının Allahı Rəbbin onlarla bağladığı əhdi atdılar. **26**Gedib tanımadıqları allahlara, Rəbbin onlara bəxş etmədiyi yad allahlara sitayiş və səcdə etdilər. **27**Ona görə Rəbbin qəzəbi bu ölkəyə qarşı alovlandı, oranı bu kitabda yazılan bütün lənətlərə düşar etdi. **28**Rəbb qəzəb, hirs və böyük hiddətlə onları ölkələrindən qopardı. Bu gün olduğu kimi onları başqa bir torpağa atdı”.

29Allahımız Rəbbin sirləri var, lakin bəzi şeyləri bizə və övladlarımıza əbədilik aşkar etdi ki, bu qanunun bütün sözlərinə əməl edək.

Səfa və xeyir-dua

30¹Bütün bu hadisələr – qarşınıza qoyduğum xeyir-dua və lənət başınıza gələndə Allahınız Rəbbin sizi səpələdiyi millətlər arasında bunları xatırlayacaqsınız. **2**Siz və övladlarınız Allahınız Rəbbə tərəf dönüb bu gün sizə əmr etdiyim hər işdə Onun sözünü bütün qəlbinizlə və bütün varlığınıza qulağınızda saxlasanız, **3**Allahınız Rəbb sizə rəhm edib əsirlikdən geri qaytaracaq, sizi yenidən səpələdiyi bütün xalqların arasından toplayacaq. **4**Səpələnilib göyün altındakı ən ucqar ölkəyə düşsəniz belə, Allahınız Rəbb sizi oradan yığib geri qaytaracaq. **5**Sizi atalarınıza irs olaraq verdiyi torpağa qovuşduracaq. Oranı yenə də irs olaraq alacaqsınız, Allahınız Rəbb sizə xoş güzəran verəcək və sizi atalarınızdan da artıq çoxaldacaq.

6Allahınız Rəbb sizin ürəyinizi və övladlarınızın ürəklərini sünnət edəcək ki, Allahınız Rəbbi bütün qəlbinizlə, bütün varlığınıza sevsəniz və yaşayasınız. **7**Allahınız Rəbb bütün bu lənət-

ləri isə sizə nifrət və zülm edən düşmənlərinizin üzərinizə tökəcək. **8**Siz yenə Rəbbin sözünə qulaq asacaq və bu gün sizə buyurduğum bütün əmrlərini yerinə yetirəcəksiniz. **9**Onda Allahınız Rəbb əlinizdə olan hər işinizi uğurlu edəcək, sizə çoxlu övlad, heyvanlarınıza çoxlu bala, torpaqlarınıza bol məhsul verəcək. Rəbb atalarınıza yaxşılıq etməkdən necə razı qalırdısa, sizə də yaxşılıq etməkdən elə razı qalacaq. **10**Bir şərtlə: Allahınız Rəbbin sözünü qulağınızda saxlayın. Onun bu Qanun kitabında yazılan əmrlərinə və qaydalarına əməl edin, bütün qəlbinizlə, bütün varlığınıza Allahınız Rəbbə tərəf dönün.

11Bu gün sizə verdiyim əmrə əməl etmək sizin üçün çətin və əlçatmaz deyil. **12**Axı o, göylərdə deyil ki, deyəsiniz: “Kim bizim üçün göylərə çıxacaq və onu oradan götürüb bizə çatdıracaq ki, biz buna əməl edək?” **13**O, dənizin o tayında deyil ki, deyəsiniz: “Kim bizim üçün dənizin o tayına gedəcək və onu götürüb bizə çatdıracaq ki, qulaq asıb buna əməl edək?” **14**Ox, bu kəlam sizə əməl etmək üçün çox yaxındır, o, dilinizdə və ürəyinizdədir.

15Bax bu gün sizin qarşınızda həyatla xoşbəxtliyi, ölümlə bədbəxtliyi qoyuram. **16**Bu gün sizə Allahınız Rəbbi sevməyi, Onun qoyduğu yollarla getməyi, əmrlərinə, qaydalarına, hökmlərinə riayət etməyi əmr edirəm. Belə etsəniz, yaşayıb artacaqsınız və mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda Allahınız Rəbb tərəfindən xeyir-dua alacaqsınız. **17**Əgər bu yoldan dönsəniz, qulaq asmasanız, azaraq, yad allahlara səcdə qılaraq onlara qulluq etsəniz, **18**bu gün sizə bildirirəm

ki, mütləq məhv olacaqsınız. İordan çayını keçib mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz ölkədə uzun ömür sürməyəcəksiniz. **19**Qarşınızda həyatla ölmü, xeyir-dua ilə lənəti qoyduğum üçün bu gün göyü və yeri sizə şahid tuturam. Həyatı seçin ki, siz və övladlarınız yaşaya bilərsiniz. **20**Allahınız Rəbbi sevin, sözü qulağınızda qalsın və Ona bağlanın. Çünki sizin həyatınız Odur. Belə etsəniz, Rəbbin ata-babalarınız İbrahimə, İshaqa və Yaquba verməyi vəd etdiyi torpaqda sizi uzun ömürlü edəcək».

Musanın yerinə Yeşuanın gəlməsi

31¹Musa bütün İsraililərin qarşısına çıxıb belə dedi: **2**«Artıq mən yüz iyirmi yaşındayam, daha sizə başçılıq etməyə təqətim yoxdur. Rəbb mənə demişdir ki, İordan çayının o tayına keçməyəcəyəm. **3**Oranı keçəndə başınızın üstündə Allahınız Rəbb gedəcək və O, millətləri qarşınızdan yox edəcək, siz də onların torpaqlarını irs olaraq alacaqsınız. Rəbbin sözüünə görə Yeşua sizə rəhbərlik edəcək. **4**Rəbb Emorlu padşahları Sixonu və Oqu həlak edərək ölkələrinin başına gətirdiyini bu millətlərin də başına gətirəcək. **5**Rəbb onları sizə təslim edəcək. Onlarla əmr etdiyim kimi rəftar etməlisiniz. **6**Möhkəm və cəsərtli olun! Onlardan qorxub çəkinməyin! Çünki Allahınız Rəbb sizinlə gedir. O sizi atmaz, tərək etməz!»

7Sonra Musa Yeşuanı çağırıb bütün İsraililərin gözü qarşısında ona belə dedi: «Möhkəm və cəsərtli ol! Çünki Rəbbin atalarına vəd etdiyi ölkəyə bu xalqla birlikdə sən gedəcəksən. Ölkəni

irs olaraq onlara sən verəcəksən. **8**Başının üstündə Rəbb gedəcək. O sənindir, səni atmaz və tərək etməz. Qorxub çəkinmə!»

Qanunun oxunması

9Musa bu qanunu yazıb sonra Rəbbin Əhd sandığını aparan Levili kahinlərə və bütün İsrail ağsaqqallarına verdi. **10**Sonra onlara belə buyurdu: «Hər yeddi ilin sonunda, borcların bağışlanma ilində,¹ Çardaqlar bayramında,² **11**bütün İsraililər Allahınız Rəbbin hüzurunda olmaq üçün Onun seçəcəyi yerə gələndə bu qanunu İsraililərə oxuyun. **12**Xalqın kişi, qadın və uşaqlarını, həmçinin şəhərinizdə yaşayan yadelliləri toplayın. Qoy hamı eşidib öyrənsin və Allahınız Rəbdən qorxub Qanunun bütün sözlərinə diqqətlə əməl etsin. **13**Qoy qanunu bilməyən uşaqlar da eşitsinlər və mülk olaraq almaq üçün İordan çayından keçib gedəcəyiniz ölkədə ömür boyu Allahınız Rəbdən qorxmağı öyrənsinlər».

Rəbbin Musaya son əmri

14Rəbb Musaya dedi: «Ölümünə az qalıb. Yeşuanı çağır. Hüzur çadırında hazır dayanın ki, ona əmrlərimi bildirim». Beləliklə, Musa ilə Yeşua gedib Hüzur çadırında gözlədilər. **15**Sonra Rəbb çadırda sütuna oxşar bir bulud içərisində göründü. Bulud çadırın qapısı üzərində dayandı.

16Rəbb Musaya belə söylədi: «Bu yaxınlarda ölüb atalarına qovuşacaqsan. Bu xalq da gedəcəyi ölkənin allahlarına bağlanıb Mənə xəyanət edəcək. Məni atıb onlarla bağladığım

əhdi pozacaqlar. **17**Onda onlara qəzəblənəcəyəm, onları ataraq üz döndərəcəyəm. Onlar başqalarına yem olacaq, başlarına çox bəlalar və müsibətlər gələcək. Həmin gün "Allahımız bizimlə olmadığı üçün başımıza müsibətlər gəldi" deyəcəklər. **18**Başqa allahlara tərəf dönməklə pis iş gördüklərinə görə mütləq onlardan üz döndərəcəyəm.

19İndi özünüz üçün bu ilahini yazın və İsrail övladlarına öyrədin. Qoy onu oxusunlar. Belə ki bu ilahi İsraililərə qarşı Mənim şahidim olsun. **20**Çünki onları atalarına and edib söz verdiyim süd və bal axan torpağa gətirəndə, yeyib-doyanda və kökələndə yad allahlara meyl edərək onlara sitayiş edəcəklər, Məni rədd edərək əhdimi pozacaqlar. **21**Onlara çox bəlalar və müsibətlər yetişəndə qoy bu ilahi onlara qarşı şahid kimi səslənsin, çünki bu ilahi nəsillərin dilindən düşməyəcək. Ona görə ki Mən onları vəd etdiyim torpağa gətirməzdən əvvəl, bu gün belə, fəndgir olduqlarını bilirəm». **22**Həmin gün Musa bu ilahini yazıb İsrail övladlarına öyrətdi.

23Rəbb o gün Nun oğlu Yeşuaya əmr edib¹ dedi: «Möhkəm və cəsəətli ol, çünki İsrail övladlarını onlara vəd etdiyim ölkəyə sən aparacaqsan və Mən səniniləyəm».²

24Musa bu Qanunu sözlərindən heç nəyi əskiltmədən kitaba yazmağı qurtaranda **25**Rəbbin Əhd sandığını daşıyan Levililərə bu əmri verdi: **26**«Bu Qanun kitabını götürüb Allahınız Rəbbin Əhd sandığının yanına qoyun. Qoy sizə qarşı bir şahid olaraq orada qalsın. **27**Çünki sizin üsyankar və dikbaş olduğunuzu bilirəm. Bu gün

mən sağ olaraq aranızda ikən belə, Rəbbə üsyankar olduunuzsa, gör mən öləndən sonra necə olacaqsınız. **28**Qəbilələrinizin bütün ağsaqqallarını və məmurlarınızı yanıma toplayın. Bu sözləri onlara eşitdirim ki, göyü və yeri onlara qarşı şahid tutacağam. **29**Ölümündən sonra tamamilə pozulacağınızı, sizə əmr etdiyim yoldan azacağınızı bilirəm. Axır zamanda müsibətlərlə qarşılaşacaqsınız. Çünki Rəbbin gözündə pis olan işləri görərek əməllərinizlə Onu qəzəbləndirəcəksiniz».

Musanın ilahisi

30Musa bu ilahini axıracan oxudu ki, bütün İsrail camaatı ilahinin sözlərini eşitsin.

32¹«Ey göylər, qulaq asın, söyləyəcəyəm,

Qoy yer üzü dilimdən çıxan sözləri eşitsin.

2Qoy təlimim yağış kimi tökülsün, Sözüm şəh kimi düşsün, Çəmən üzərinə düşən narın yağış tək olsun,

Ot üzərinə tökülən leysana oxşasın,

3Çünki Rəbbin ismini elan edəcəyəm! Allahımızın əzəmətini mədh edin!

4O, işləri kamil Qayadır, Çünki bütün yolları haqdır, Sadiq Allahdır, heç zaman haqsızlıq etməz, Adil və doğru olan Odur.

5Ona xəyanət etdilər, Ona övlad olmadılar, Ona görə rüsvay oldular. Çünki əyri və tərs nəsilidirlər.

6Ey axmaq, ağılsız xalq, Rəbbə budurmu əvəziniz?

QANUNUN TƏKRARI 32

245

- Sizi yaradan, sizə görkəm verən
Atanız, Yaradanınız O deyilmi?
- 7**Ötən günləri yadınıza salın,
Keçmiş nəsillərin dövrünə nəzər
salın,
Atanızdan soruşun, o sizə desin,
Ağsaqqallarınızdan soruşun, onlar
sizə söyləsin.
- 8**Haqq-Taala millətlərə irsi torpaq
bölərkən,
Bəşər övladlarını ayırarkən
İsrail övladlarının sayına görə
Xalqlara sərhəd qoydu.
- 9**Çünki Rəbbin payı Öz xalqıdır!
Yaqub Onun payına düşən irsidir.
- 10**Onu quraq bir torpaqda,
Uğultulu, boş-biyaban səhrada
tapdı.
Bir sipər kimi onu hiفز etdi,
Göz bəbəyi kimi onu qorudu.
- 11**Yuvasında balalarını sövq
etdirərək uçuran,
Onlar üzərində qanad çalan,
Qanadlarını açıb onları tutan,
Pərlərinin üzərində aparən qartal
kimi
- 12**Ona yol göstərən yalnız Rəbb idi.
Yanında özgə bir allah yox idi.
- 13**Onu yer üzünün yüksəkliklərinə
çıxartdı,
Zəminin məhsulundan yedirdi.
Onu qayadan süzülən balla,
Çaxmaq daşından çəkilən yağla
bəslədi.
- 14**Onu inəklərin kəsmiyi, qoyunların
südü ilə,
Kökəldilmiş quzularla,
Başandakı təkələrlə, qoçlarla.
Ən yaxşı buğda ilə bəslədi.
Xalq şərabi, üzümün al qanını içdi,
- 15**Lakin Yeşurun^a kökələrkən təpik
atdı,
Doyarkən, yoğunlaşıb piyləşərkən
Onu yaradan Allahu tərک etdi,
Xilaskarını, Qayasını rədd etdi.
- 16**Yad allahlarla Allahu
qısqandırdılar,
İyrənc əməllərlə Onu
qəzəbləndirdilər.
- 17**Allah olmayan cinlərə,
Tanımadıqları allahlara,
Atalarının qorxmadıqları,
Son zamanlar yeni yaranan
allahlara
Qurban kəsdilər.
- 18**Sizi həyata gətirən Qayanı
atdınız.
Sizi yaradan Allahu unuttunuz.
- 19**Rəbb bunu görəndə onları rədd
etdi,
Çünki oğul və qızları Onu
hiddətləndirdi.
- 20**O dedi: “Bax onlardan Mənim
üzüm dönəcək,
Onların aqibəti görüm necə
olacaq?
Çünki onlar etimada layiq
olmayan övladlar, azğın
nəsildirlər.
- 21**Məni Allah olmayanlarla
qısqandırdılar,
Boş bütələri ilə qəzəbləndirdilər.¹
Mən də onları xalq olmayanlarla
qısqandıracağam,
Axmıq bir millətə
qəzəbləndirəcəyəm.²
- 22**Çünki qəzəbimdən bir od
alovlandı,
Ölülər diyarı dibinəcən yandı.
Dünyanı və nemətlərini yeyib
qurtaracaq,

a 32:15; 33:5,26 Yeşurun – İsrailin bir ləqəbi olub *düz olan* mənasını verir.
32:8 Həv. 17:26 32:17 1Kor. 10:20 32:21 – ¹1Kor. 10:22; ²Rom. 10:19

- Dağların bünövrəsi odlanıb
tutuşacaq.
- 23**Mən onların üzərinə bəlalar
yığacağam,
Onlarını onlara tuşlayacağam.
- 24**Qıtlıqdan tükənəcək, qızdırmadan
qırılacaqqlar,
Vəbadan tələf olacaqqlar.
Heyvanların dişlərini,
Torpaqda sürünən ilanların
zəhərini
Onlara sarı göndərəcəyəm.
- 25**Gənc oğlanı və qızı,
Südəmər körpəni, ağsaçlı insanı
Bayırdan qılnc, daxildən dəhşət
məhv edəcək.
- 26**Dedim: «Qoy onları uzaqlara
dağıdım,
Onları insanların yaddaşından
çıxarım».
- 27**Lakin düşmənin istehzasından
çəkdim,
İstəmədim ki, əleyhdarları yanlış
anlayıb desinlər:
«Bütün bu işləri Rəbb görməyib,
Özümüz zəfər qazanmışıq».
- 28**Çünki onlar düşüncəsiz bir
millətdir,
Necə də ağılsızdırlar.
- 29**Kaş ki müdrək olub bunu dərk
edəydilər,
Aqibətlərini düşünəydilər.
- 30**Əgər onların Qayası onları
satmasaydı,
Rəbb onları təslim etməsəydi,
Bir adam min nəfəri necə qova
bilərdi?
İki kişi on min nəfəri necə qaçıra
bilərdi?
- 31**Həqiqətən, onların qayası
Qayamız kimi deyil,
- Hətta düşmənlərimiz bunu qəbul
edir.
- 32**Tənəkləri Sodomdakı üzüm
ağaclarındandır,
Homorra bağlarındandır.
Üzümləri zəhərlidir,
Salxımları acıdır.
- 33**Şərabləri əfi ilan zəhəridir,
Gürzələrin öldürücü ağsıdır.
- 34**«Məgər bunların hamısını Mən
yanımda saxlamamışammi?
Bunları xəzinəmdə möhürləyən
Mən deyiləmmi?
- 35**Qisas Mənimdir, əvəzini Mən
verəcəyəm.
Vaxtı çatarkən sürüşüb
yıxılacaqqlar,
Çünki onlar həlak gününə
yaxındırlar,
Əcəlləri tez çatar».
- 36**Rəbb Öz xalqını mühakimə
edəcək.
Onların gücünün qurtardığını
görərkən,
Nə külədən, nə azaddan kimsə
qalmaqarkən
Qullarına rəhm edəcək.
- 37**O belə deyəcək: «Hanı onların
Allahı, sığınacaqları qaya?
- 38**Qurbanlarının yağını yeyən,
Hanı içmə təqdimlərini içən
allahları?
Qoy sizə kömək etmək üçün
dursunlar,
Pənahgahınız olsunlar.
- 39**İndi görün ki, Allah yalnız
Mənəm.
Başqası yoxdur.
Mənəm öldürən və həyat verən,
Mənəm yaralayan və şəfa verən,

Heç kim əlimdən qurtara bilməz.
40Çünki əlimi göylərə qaldırıb belə bəyan edirəm:
 «Əbədi Varlığımıza and olsun ki,
41Şimşək çaxan qılıncımı itiləyib Hökm etmək üçün əlimə alsam, Düşmənlərimdən qisas alacağam, Mənə nifrət edənlərdən əvəz çıxacağam.
42Onların qanı ilə oxlarımı sərxoş edəcəyəm;
 Qılıncım əti, qırılanların, əsir edənlərin qanını,
 Düşmən rəhbərlərinin başını yeyəcək».
43Ey millətlər, Onun xalqı ilə birgə sevinin!¹
 Çünki O, qullarının qan qisasını alacaq,²
 Düşmənlərindən əvəz çıxacaq,
 Ölkəsi və xalqı üçün kəffarə edəcək».
44Musa Nun oğlu Yeşua ilə bərabər gəlib bu ilahinin bütün sözlərini xalq qarşısında söylədi. **45**Musa bütün İsraililərə bu sözlərin hamısını söyləyib qurtaranda **46**belə dedi: «Bu gün sizə bəyan etdiyim sözlərin hamısına ürəkdən bağlanın ki, övladlarınıza bu qanunun bütün sözlərinə diqqətlə əməl etməyi əmr edəsiniz. **47**Axı bu sizin üçün əhəmiyyətsiz iş deyil, həyatınızdır. Bu sözlər mülk olaraq almaq üçün İordan çayını keçərək gedəcəyiniz torpaqda sizə uzun ömür verəcək».

Musanın ölümünün əvvəldən bildirilməsi

48Rəbb elə həmin gün Musaya belə dedi: **49**«Yerixə qarşısında, Moav

torpağında olan bu Avarim dağına, Nevo dağına çıx. İsrail övladlarına mülk olaraq verəcəyim Kənan torpağını gör. **50**Qardaşın Harun Hor dağında ölüb əcdadlarına qoşulduğu kimi sən də çıxacağın dağda ölüb xalqına qovuşacaqsan. **51**Çünki Zin səhrasında, Meriva-Qadəş sularında, İsrail övladlarının önündə Məni müqəddəs saymamaqla İsrail övladları arasında Mənə xəyanət etdiniz. **52**Ona görə ölkəni uzaqdan görəcəksən, lakin İsrail övladlarına verəcəyim torpağa girməyəcəksən».

Musanın İsrail qəbilələrinə xeyir-duası

33 **1**Allah adamı Musa ölümündən əvvəl İsrail övladlarına bu xeyir-duanı oxudu. **2**O belə dedi:
 «Rəbb Sina dağından gəldi,
 Bizə Seirdən zühur etdi,
 Paran dağından şəfəq saçdı,
 On minlərlə müqəddəs mələklər ilə gəldi.
 Sağ əlində yanar alov var idi.
3Ya Rəbb, həqiqətən, Sən xalqları sevirsən!
 Bütün müqəddəslər Sənin əlindədir!
 Onlar ayağına düşər, sözlərini dinlər.
4Musa bizə qanuna əməl etməyi tapşırırdı,
 Bu, Yaqubun camaatı üçün bir irsdir.
5İsrail qəbilələri,
 Xalqın rəhbərləri bir yərə yığılanda
 Rəbb Yeşuruna padşah oldu.
6Qoy Ruven ölməsin, yaşasın!
 Xalqının sayı azalmasın!»

7Musa Yəhuda üçün belə dedi:
«Ya Rəbb, Yəhudanın səsini eşit,
Onu xalqına geri qaytar.
O özü üçün öz əlləri ilə döyüdü,
Düşmənlərinə görə ona kömək et!»

8Levi üçün belə dedi:
«Ya Rəbb, Tummimin və Urimin
Sənin sadıq qulun üçündür.¹
Onu Massada sınaqdan keçirdin,
Onunla Meriva sularında
mübahisə etdin.²

9O, ata-anası üçün dedi:
“Onlara nəzər salmadım”.
Qardaşlarını tanımadı,
Övladlarını unutdu,
Ancaq Sənin sözüənə riayət etdi,
Sənin əhdini hifz etdi.

10Hökmlərini Yaqub nəslinə,
Qanununu İsraililərə öyrədəcəklər.
Onlar hüsurunda buxuru,
Qurbangahında bütöv yandırma
qurbanını təqdim edəcək.

11Ya Rəbb, onların malına bərəkət
ver,
Əməllərindən razı qal.
Kim onlara hücum etsə,
Kim onlara nifrət etsə,
Belini qır,
Bir daha qalxmasınlar!»

12Binyamin üçün belə dedi:
«Rəbbin sevimlisi
Onun yanında əmin-amanlıqda
yaşasın!
Rəbb gün boyu onu qoruyur,
O da Rəbbin qucağında qalır».

13Yusif üçün belə dedi:
«Onun torpağı Rəbdən bərəkət
alsın,
Göydən gələn qiymətli şeylə,
Yer altında yatan dərin sularla,

14Günəşin yetişdirdiyi ən gözəl
barlarla,
Hər ay yetişən ən gözəl bəhərlərlə,

15Qədimdən qalan dağların əla
nemətləri ilə,
Əbədi təpələrin münbitliyi ilə,

16Yerin ən qiymətli məhsulu və
bolluğu ilə
Kol da məskən Salanın lütfü ilə
Qoy bərəkət alsın!
Yusifin başı üzərinə –
Qardaşlarından ayrı düşənin başı
üzərinə
Qoy bərəkət yağsın!

17O, birinci doğulan buğa qədər
heybətlidir,
Buynuzları çöl öküzünün
buynuzlarına bənzəyir.
Bu buynuzlarla xalqları,
Yer üzünün qurtaracağınadək hər
yerdə olanları vuracaq.
Bax belədir Efrayimin on minləri,
Bax budur Menaşşenin minləri».

18Zevulun üçün belə dedi:
«Ey Zevulun, yola düşəndə sevin,
Ey İssakar, çadırlarında sevin!

19Onlar xalqları dağa çağıracaqlar,
Orada salehlik qurbanları
kəsəcəklər.
Böl dəniz nemətləri ilə,
Qumlarda gizlənən xəzinələrlə
doyacaqlar».

20Qad üçün belə dedi:
«Qadın ərazisini artırına şükür
olsun!
Qad aslan tək yaşayır,
Qolu, başı qoparır.

21O özü üçün ilk torpağı seçdi.
Çünki onun üçün sərdarın payı
saxlanıldı.
Xalq rəhbərləri yığılanda

Rəbbin ədalətini,
İsraillilərə gətirdiyi hökmləri icra
etdi».

- 22**Dan üçün belə dedi:
«Dan Başandan sıçrayan
Bala aslandır».
- 23**Naftali üçün belə dedi:
«Ey Rəbbin lütfü və bərəkəti ilə
dolu olan Naftali,
Qərbi və cənubu mülk edəcəksən».
- 24**Aşer üçün belə dedi:
«Oğullar arasında Aşer ən çox
bərəkət alsın!
Qardaşlarının ən çox bəyəndiyi o
olsun!
Ayağını zeytun yağına batırsın.
- 25**Darvazalarının cəftələri dəmirdən,
tuncdan olsun,
Qüvvətin ömrün boyu qurtarmasın!
- 26**Ey Yeşurun, bax sənə kömək
etmək üçün
Göylər və buludlara əzəməti ilə
minən
Allahın bənzeri yoxdur.
- 27**Pənahgahın əzəli əbədi Allahdır,
Səni daim qollarında gəzdirər.
Düşmənlərini qarşıdan qovar,
“Yox et onları!” sənə deyər.
- 28**İsrail əmin-amanlıqda yaşayır.
Taxıl və təzə şərab torpağında
Yaqubun çeşməsi sakit qalır,
Oraya göylərdən şəh damır.
- 29**Ey İsrail! Nə bəxtiyarsan,
Sənin kimisi varmı?
Rəbbin qurtardığı xalqsan!
Rəbb sipərdir, köməyinə çatandır,
Əzəmətli qılıncındır.
Sənə düşmənlər yaltaqlanı,
Sən onların yuxarı yerlərini
tapdalayırsan».

Musanın ölümü

34¹Musa Moav düzənliyindən
Nevo dağına gedib Yerixo
qarşısında olan Pisqa təpəsinə çıxdı.
Rəbb ona bütün ölkəni göstərdi. Dana
qədər uzanan Gileadi, ²bütün Nafta-
lini, Efrayim və Menaşşe torpaqlarını,
Qərb dənizinə qədər uzanan bütün
Yəhuda torpağını, ³Negevi, Xurmalar
şəhəri Yerixo vadisinin Soara qədər
uzanan hövzəsini göstərdi. ⁴Sonra
Rəbb ona dedi: «İbrahimə, İshaqa və
Yaquba vəd etdiyim torpaq budur,
oranı sizin övladlarınıza verəcəyəm.
Mən izin verdim ki, oranı öz gözlərinlə
görəsən. Lakin oraya girməyəcəksən».

⁵Rəbbin sözünə görə qulu Musa elə
orada – Moav torpağında öldü. ⁶Rəbb
onu Moav torpağında olan Bet-Peor
qarşısındakı dərədə dəfn etdi. Bu günə
qədər heç kim onun qəbrinin yerini
bilmir. ⁷Musa öləndə yüz iyirmi ya-
şında idi. Gözü nurdan düşməmiş,
taqəti çəkilməmişdi. ⁸İsrail övladları
Musa üçün Moav düzənliyində otuz
gün matəm və yas tutdular.

Musa üçün olan ağlaşma və yas
günləri qurtardı.

⁹Nun oğlu Yeşua hikmət ruhu ilə
dolmuşdu, çünki Musa onun üzərinə
əllərini qoymuşdu. İsrail övladları da
ona qulaq asdılar və Rəbbin Musaya
əmr etdiyi hər şeyə əməl etdilər.

¹⁰İsraildə Musa kimi Rəbbin üz-üzə
görüşdüyü bir peyğəmbər bir daha
çıxmadı. ¹¹Rəbb onu göndərmişdi ki,
Misir torpağında firona, onun bütün
əyanlarına, ölkəsinə çoxlu əlamətlər və
mücüzələr göstərsin. ¹²Musanın əməl-
ləri İsraillilərin gözləri önündə böyük
və zəhmli idi.